

T.C.
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK DERSİNDEKİ
YETERLİKLERİ GERÇEKLEŞTİRMELERİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ:
DİYARBAKIR İL ÖRNEĞİ**

Soner OKAN
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Esra DALKIRAN

Burdur, 2010

T.C.
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK DERSİNDEKİ
YETERLİKLERİ GERÇEKLEŞTİRMELERİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ:
DIYARBAKIR İL ÖRNEĞİ

Soner OKAN
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Esra DALKIRAN

Burdur, 2010

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

14.01.2009

Soner OKAN

ÖZET

Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersindeki Yeterlikleri Gerçekleştirmelerine İlişkin Görüşleri: Diyarbakır İl Örneği

Soner OKAN

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki yeterlikleri gerçekleştirme düzeylerini belirleyebilmektir. Araştırmanın yürütülmesinde tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2008-2009 Eğitim ve Öğretim Yılı' nda Diyarbakır il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan 3089 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrende yer alan ilköğretim okulları arasından tesadüfi örnekleme yolu ile seçilen ilköğretim okullarında görev yapan 300 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla literatür taranıp uzman görüşü alınarak 55 maddeden oluşan anket hazırlanarak ön uygulaması yapılmıştır. Anketin planlama bölümü için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,913; uygulama bölümü için 0,961; değerlendirme bölümü için 0,806 olarak bulunmuştur. Geliştirilen anket, Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü' nden gerekli izin alınmasının ardından örneklem grubuna uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen verilere göre; sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki planlama ile ilgili yeterlikleri gerçekleştirme düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Müzik dersinin uygulama aşamasında materyal kullanımının azlığı dikkat çekmektedir. Çalgı eğitiminin "Ara Sıra" düzeyinde gerçekleştiği ancak bu düzeyin üstüne çıkılması gerektiği söylenebilir. Elde edilen istatistiksel verilerden ankete katılan sınıf öğretmenlerinin, müziksel etkinlikler düzenleme, öğrencileri konser ve dinleti programlarının yanı sıra, çevredeki müzik kurum ve kuruluşlarına götürme gibi ders dışı etkinliklere de yeterli zaman ayırmadıkları da görülmektedir. Anketin müzik uygulama bölümündeki verilerine bakıldığında sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki uygulama ile ilgili yeterlikleri gerçekleştirme düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin müzik dersinin değerlendirilmesi ile ilgili verilerine bakıldığında, yeterliklerin beklenen düzeyde gerçekleştirildiği görülmüştür. Araştırmanın sonuçlarına göre önerilerde bulunulmuş ve maddeler halinde sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler:

Müzik dersi, sınıf öğretmeni, yeterlik.

ABSTRACT

The Views of Elementary School Teachers on The Implementation of Adequacy for Music Lesson: Diyarbakır Province Sample.

Soner OKAN

The purpose of this study is to determine the levels of the implementation of elementary school teachers' adequacy for music education. General screening model was used in the execution of the research. 3089 elementary school teachers, who have taught in Academic Year 2008-2009 in the centre of Diyarbakır, have constituted the structure of the research. The sampling of the research has been formed by 300 teachers who have been chosen from the elementary schools randomly.

In this study, a preliminary application is performed by preparing a 55 item questionnaire which was made after scanning domestic and foreign literature and getting the experts' opinions. Cronbach Alpha reliability coefficient has been found as 0,913 for the survey planning, 0,961 for the application, and 0,806 for the evaluation. The developed questionnaire was applied to the sample group after getting the required permissions from Diyarbakır Provincial National Education Directorate. According to the data obtained in the study, it is found out that elementary school teachers do not perform sufficiently the adequacies related to planning on the music education. The scarcity of the use of materials in the application draws attention. Instrument training is performed at the level of occasionally but it can be said that this level should exceed. According to the statistical data obtained, it has been seen that elementary school teachers that are participated in the survey do not allocate enough time for extracurricular activities such as organizing musical activities, taking students out to concerts and music institutions at the province. According to the data, it has been understood that elementary school teachers have not sufficiently performed the adequacies related to applications on music education. By looking at the levels of the elementary school teachers' performs for adequacy of evaluation, it is seen that the adequacies have been carried out at the expected level. According to the results of the survey, some advices are given and listed as items.

Key Words:

Adequacy, elementary school teacher, music lesson.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
BİLDİRİM.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vi
KISALTMALAR.....	viii
TABLolar VE ÇİZELGELER DİZİNİ.....	ix
BÖLÜM I	1
Giriş.....	1
Problem	2
Alt Problemler.....	2
Araştırmanın Önemi.....	3
Sayıtlar.....	3
Sınırlılıklar.....	3
Tanımlar.....	3
BÖLÜM II	4
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	4
Müzik Eğitimi.....	4
İlköğretimde Müzik Eğitimi.....	5
İlköğretimde Müzik Öğretimi.....	6
Çocuğun Müziksel Gelişimi.....	8
Müziğin Çocuğun Yaşamındaki Yeri ve Önemi.....	8
Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanındaki Eğitimleri.....	10
Türkiye' de Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanındaki Eğitimleri..	10
Almanya, Fransa ve İngiltere' de Yüksek Öğretimde Sınıf Öğretmenlerine Verilen Müzik Derslerinin Kapsamı.....	16
Almanya.....	16
Fransa.....	17
İngiltere.....	17
Öğretmen Yeterlikleri ile İlgili Yapılmış Olan Araştırmalar.....	19
Müzik Öğretmenlerinin Yeterlikleri ile İlgili Yapılmış Olan Araştırmalar..	22
Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersindeki Yeterlikleriyle İlgili Yapılmış Olan Araştırmalar.....	24
BÖLÜM III.....	29

Yöntem.....	29
Araştırmanın Yöntemi.....	29
Evren ve Örneklem.....	29
Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi.....	31
Verilerin Toplanması.....	31
Verilerin Çözümlemesi.....	32
BÖLÜM IV.....	33
Bulgular ve Yorum.....	33
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	33
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	38
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	44
BÖLÜM V.....	46
Sonuç ve Öneriler.....	46
Sonuçlar.....	46
Öneriler.....	46
KAYNAKÇA.....	48
EKLER.....	52
EK-1: Anket.....	53
EK-2: Araştırma İzni.....	57
ÖZGEÇMİŞ.....	58

KISALTMALAR

CATE

Council for the Accreditation of Teacher Education

TABLOLAR/ÇİZELGELER DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Müzik Eğitiminin Yeri.....	11
Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Alan Yeterlikleri.....	27
Tablo 3. Örneklem Grubunu Oluşturan Okul Sayılarını Gösteren Tablo.....	30
Tablo 4. Örneklem Grubunu Oluşturan Sınıf Öğretmenlerinin Kişisel Özelliklerine İlişkin Dağılımlar.....	30
Tablo 5. Güvenilirlik Analizi.....	31
Tablo 6. Araştırmaya Katılanların Planlama Bölümündeki İfadelere Ait Görüşlerinin Dağılımı.....	34
Tablo 7. Araştırmaya Katılanların Uygulama Bölümündeki İfadelere Ait Görüşlerinin Dağılımı.....	39
Tablo 8. Araştırmaya Katılanların Değerlendirme Bölümündeki İfadelere Ait Görüşlerinin Dağılımı.....	44

<u>Çizelge</u>	<u>Sayfa</u>
Çizelge 1. 2006 Yılında Yürürlüğe Giren Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı.....	14

BÖLÜM I

Giriş

İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında 12 yıllık bir süreçte öğrencilere verilen müzik eğitimi pek çok amaca yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Müzik eğitimi ile öğrencilerin belli düzeyde bir müzik kültürü alması, müziksel yeteneğin ortaya çıkarılması ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca kültürel ve sanatsal değeri olan müzikleri dinleme davranışının kazandırılması, müzik kültürümüzün yaşatılması ve sonraki kuşaklara aktarılması da müzik eğitiminin amaçları arasındadır.

Müziksel yeteneğin ne kadar erken farkına varılırsa o derece geliştirilebilir ve bu yeteneğe sahip olan öğrenciler güzel sanatlar ve spor liselerine ayrıca sanatçı yetiştiren okullara yönlendirilerek seçilen dalda virtüözlük derecesine ulaşılabilir. Bu nedenle sınıf öğretmeni müziksel yeteneği olan öğrencileri farkedebilmeli, bunun yanında çocuğa müzik sevgisi aşılayabilmeli, şarkı söylemeyi çocuk için eğlence ve zevk kaynağına dönüştürebilmelidir.

Müziksel yeteneği ortaya çıkarma ve geliştirmeye yönelik çalışmaların yapılması gereken en uygun dönem ilköğretim birinci kademeye rastlamaktadır. İlköğretim çağı çocukları, müziksel açıdan duyarlı oldukları kritik bir dönem içerisinde olduklarından; müziksel potansiyellerinin açığa çıkarılması ve temel müziksel yeterliklerin kazandırılması bir gerekliliktir. Bu yaşlardaki çocukların müziksel yetenekleri iyice belirginleşmeye ve ayrılmaya başladığından, bunların geliştirilmesi ve sağlamlaştırılması için düzenli bir müzik eğitimine ihtiyaç vardır (Gembris, 1995; Kalyoncu ve Öztürk, 2009). Bu nedenle ilköğretimin özellikle birinci kademesinde verilen müzik dersi büyük önem taşımaktadır.

Eğitim içindeki yeri hakkında yüzyıllardır görüş bildirilen ve kabul gören müzik, günümüzde de birçok nedenden dolayı okul programlarında yer almaya devam etmektedir. Bu nedenler arasında; müziğin kendine özgü anlatım yolu olan sesler aracılığıyla "estetik bir yaşantı" sağlaması, seviyesi ve tipi ne olursa olsun müzikle uğraşanlara zihinsel ve duygusal yönden dinlenme/eğlenme olanağı vermesi kültürel birikimlerini tanımalarını sağlaması, ayrıca boş zamanını olumlu bir şekilde doldurması ve sorumluluk duygusunu geliştirmesi sayılabilir (Göğüş, 2008).

İlköğretim okullarında müzik derslerinin "1. 2. ve 3. sınıflarda (I. Devre) sınıf öğretmenleri, 4. ve 5. sınıflarda (II. Devre) müzik öğretmenleri veya sınıf öğretmenleri, 6. 7. ve 8. (III. Devre) sınıflarda müzik öğretmenleri tarafından

okutulması" öngörülmektedir. Ancak bazı müzik eğitimcilerinin de önemle vurguladığı gibi müzik eğitimcisi yetiştirme alanında, genellikle ortaöğretim ve ilköğretimin III. devresi (6,7,8.sınıflar) ön plana çıkmakta, ilköğretimin I.ve II. devre sınıfları ise dikkate alınmamaktadır (Gülcan, 1988; Barışeri, 1995; Saydam, 2003). Eğitim ve sanat üzerine yapılmış araştırmalar, ilköğretim okullarında müzik eğitiminin diğer derslere oranla daha zayıf ve yetersiz işlendiğini ve fazla önemsenmediğini ortaya koymuştur. Uçan' a göre müziğin insanlar üzerindeki önemli ve etkili fonksiyonlarını düşündüğümüz zaman, müzik eğitiminde gözlemlenen bu sorun ve yaklaşım oldukça dikkat çekicidir. Uçan' ın ilköğretim okullarının birinci kademesinde verilen müzik eğitimi üzerine olan görüşleri şöyledir:

".... ilkokullardaki müzik öğretim uygulamalarını gerçekte son derece yetersiz, yanlış ve hatta belli yönleriyle yok denebilecek bir sınırlılıkta olması nedeniyle daha da büyümekte ve adeta katlanarak üç yıllık ikinci kademeyi oluşturan ortaokula aktarılmaktadır" (Uçan, 1993).

Uçan' ın belirttiği gibi ilköğretim okullarındaki müzik öğretim uygulamalarındaki sorunlar günümüzde de devam etmektedir. Bu sorunlar birinci kademe ile sınırlı olmadığı, ilköğretim III. devre ve ortaöğretim öğrencilerinin de müzik derslerinde sahip olmaları gereken müziksel bilgi ve becerilere sahip olmadıkları gözlemlenmektedir. Buna öğrencilerin ilköğretim I. ve II. devrede hedeflenen müziksel davranışları kazanmamış olmalarının yol açtığı düşünülmektedir. Bu noktada, ilköğretim kurumlarının I. ve II. devresinde, öğrenciye müziksel davranış kazandırmada sorumluluğun büyük ölçüde sınıf öğretmenlerine düştüğü gerçeğinden hareketle sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki yeterlikleri gerçekleştirme düzeylerini tespit etmek araştırmamızın konusunu oluşturmaktadır.

Problem

Diyarbakır ili merkez ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki yeterlikleri gerçekleştirme düzeyleri nelerdir?

Alt Problemler

1. Sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki planlama ile ilgili yeterlikleri gerçekleştirmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki uygulama ile ilgili yeterlikleri gerçekleştirmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?

3. Sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki değerlendirme ile ilgili yeterlikleri gerçekleştirmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın önemi iki temel nedene dayanmaktadır. Araştırmanın önemini ortaya koyan nedenlerden biri ilköğretim çağı çocuklarının müziksel açıdan kritik bir dönemde olmalarının yanı sıra müziğin çocuğun hayatındaki yeri ve önemidir. Bu araştırmayı önemli kılan diğer neden ise ilköğretim birinci kademedeki müzik öğretim uygulamalarındaki sorunlardır. İlköğretim III. devre ve ortaöğretim öğrencilerinin sahip olmaları gereken müziksel bilgi ve becerilere sahip olmaması, ilköğretim birinci kademedeki müzik öğretimi uygulamalarındaki sorunlara dayanmaktadır. Yapılan araştırmalardan yola çıkarak müzik dersinin Türkçe, matematik gibi derslere oranla daha az önemsenmesi ve sınıf öğretmenlerinin lisans düzeyinde aldıkları müzik derslerinin yetersizliği de ilköğretim birinci kademedeki müzik öğretimi uygulamalarında sorunlara yol açmaktadır. Ayrıca araştırma, müzik dersi öğretim programının amaçlarına uygun şekilde ve daha etkili uygulama yapılmasının sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması konusunda önerilerde bulunmak açısından önem taşımaktadır.

Sayıtlılar

1. Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin ankette yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar gerçeği yansıtmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma Diyarbakır il merkezinde 2008-2009 eğitim ve öğretim yılında görev yapan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Yeterlik: Bu araştırmada kullanılan yeterlik kavramı, sınıf öğretmenin ilköğretim okulları müzik dersi öğretim programına özgü görevleri yerine getirebilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumu olarak tanımlanmıştır.

BÖLÜM II

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Müzik Eğitimi

Ses insanın doğup büyüdüğü, yaşadığı çevrede büyük yer kaplayan, önemli bir olgudur. İnsanın çevresiyle iletişimde önemli yer tutmaktadır. İnsan, sesleri algılar, çözümler, yorumlar, işler ve giderek değişik anlatım biçimlerine dönüştürür. Bu anlatım biçimlerinin başta gelenlerinden biri de "müzik" tir.

Müzik eğitimi, "fonetik sanatlar eğitimi" nin başlıca dallarındandır. Eğitimin tanımından yola çıkarsak müzik eğitimini şu biçimde tanımlayabiliriz: Müzik eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışlarını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir (Uçan, 1997).

Müzik eğitimi bireylerin ve toplumların sağlıklı, saygın, becerikli, yordamlı, dürüst, çalışkan, üretken, uyumlu ve çağdaş olabilmeleri için bir düşünce ve davranış eğitimidir. Müzik eğitimi yoluyla kazandırılmak istenen her boyut kişiyi ve giderek toplum ya da toplumları maddi ve manevi olarak besler, biçimlendirir ve yüceltir. Maddi ve manevi yönden sağlam yetişmiş bireylerden sağlam yapılı toplumlar oluşur (Ünal, 1989).

Müzik dersinin amaçlarının sesi, kulağı ve zevki eğitmek olduğunu belirten Yönetken (1993), müzik dersinin çocukta estetik ve artistik zevk yaratması gerektiğini öne sürmektedir.

Müziğin işlevleri bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel olmak üzere beş boyutta incelemiştir (Uçan 1994). Bu boyutlar aşağıda yer almaktadır:

1. Müziğin bireysel işlevi; bireyin dengeli doyumlu, duyarlı ve mutlu olması için davranışları üzerinde belirli izler bırakan müziksel uyarılma biçimlerini kapsar (Yünlü, 2002).
2. Müziğin toplumsal işlevi; bireyle toplum ve toplumlar arasındaki paylaşma, birleşme ve bütünleşme sağlanmasında müziğin oynadığı rolü kapsar.
3. Müziğin kültürel işlevi; kültürün yetişen bireylere aktarılması ve geliştirilmesi noktasında müziksel birikim ve etkinlikleri kapsar.

4. Müziğin ekonomik işlevi; müzik alanında arz-talep ilişkileriyle oluşan üretim-dağıtım ve tüketim ilişkilerinin çalışma ve düzenlemelerini kapsar.
5. Müziğin eğitimsel işlevi ise; müziğin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin düzenli, sağlıklı, etkili, verimli ve yararlı bir biçimde gerçekleşmesini sağlayan müziksel öğretme-öğrenme etkinliklerini ve bunlara ilişkin düzenlemeleri kapsar (Uçan, 1994; Yünlü, 2002).

Belirtilen çok yönlü işlevler, okullarda verilen müzik eğitimini daha önemli hale getirmektedir. Toplumların geleceği okullarda alınan eğitim ile şekillenmektedir. Bu şekillenmeyi sağlayacak unsurlardan biri de müzik eğitimidir. Müziğin eğitimsel işlevi tam olarak hayata geçirilmezse, toplumsal ve kültürel değerler de sağlıklı ve düzenli bir biçimde bireylere aktarılamayacak, kaliteli bir müzik eğitiminden geçmiş bireylerin yetişmesi imkansız hale gelecektir.

İlköğretimde Müzik Eğitimi

İnsan eğitime gereksinen bir varlıktır. Bireyleri ve toplumları biçimlendirmede, yönlendirme, değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç eğitimidir. Çağdaş eğitim sanat eğitimi, bilim eğitimi ve teknik eğitim ile bunları birbirleriyle buluşturan, bağdaştıran, birleştiren, kaynaştıran, tamamlıştıran ve bütünleştiren felsefe eğitiminin bir bileşimidir. Bu bağlamda çok yönlü, çok boyutlu bir bütün olan çağdaş eğitimin dört ana bileşeninden birini sanat eğitimi oluşturur (Uçan, 2005). Sağlıklı bir kişilik gelişimi için sanat eğitimi gereklidir. Bu yolla birey kendine güven duygusunu kazandığı gibi, akıl ve heyecanlar arasındaki dengenin kurulmasını sağlar. Sanat eğitimi ve ona ilişkin etkinlikler bireyi birçok karmaşık ve zararlı duygulardan ve iç çatışmalardan arındırır. Öyleyse sanat eğitiminin amacı, mutlu ve uyumlu insanlar yetiştirmektir (Yıldız, 2002). Müzik eğitimi sanat eğitiminin en önemli dallarından biri olmakla birlikte özellikle ilköğretim döneminde sanata ve müziğe karşı duyarlı, yeteneklerinin farkında olan, yaratıcı, iletişim becerisi gelişmiş, kendiyile ve çevresiyle uyumlu bireylerin yetişmesi açısından son derece önemli ve gereklidir.

Müzik eğitimi, temelde genel, özengen (amatör) ve mesleksenel (profesyonel) olmak üzere üç ana kitleye ve üç ana amaca yönelik olarak düzenlenip gerçekleşir (Uçan, 2005). İlköğretim dönemini kapsayan müzik eğitimi bu üç ana kitleden biri olan genel müzik eğitimi içinde değerlendirilmektedir. Bütün bireyler ilköğretim döneminde müzik eğitiminden yararlanmaktadır.

İlköğretimde Müzik Öğretimi

İlköğretimde müzik öğretimi denilince daha çok öğretmen ve öğrenci arasında oluşan müziksel iletişim ve etkileşime dayalı müziksel öğretme ve öğrenme süreci, bu sürece ilişkin müziksel öğretim düzeneği, bu düzenek ve süreçte kapsanan müziksel öğretme ve öğretim etkinlikleri anlaşılır. Bütün bunlar en temelde müziksel yaşantıya dayanır (Uçan, Yıldız ve Bayraktar, 1999).

Müzik öğretimi içsel bir süreç ve ürün olan müziksel öğrenmeleri destekleyen ve sağlayan dışsal olayların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi sürecidir (Yıldız, 2002).

Müzik öğretiminin tanımında da yer aldığı gibi, müzik öğretim sürecinin üç aşaması bulunmaktadır. Bunlar;

1. Müzik öğretiminin planlanması,
2. Müzik öğretiminin uygulanması,
3. Müzik öğretiminin değerlendirilmesidir.

Müzik öğretiminin yöneticisi konumundaki öğretmenin görevi ise, belirlediği müziksel öğrenme hedefleri doğrultusunda, öğrenci ve müziksel öğrenme süreci özelliklerine uygun olarak dışsal olayları seçme, düzenleme, uygulama ve denetlemedir. O halde öğretmenin, müzik öğretimini planlama, uygulama ve değerlendirmede yetkin olması gerekmektedir (Yıldız, 2002). Sınıf öğretmenleri planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarındaki faaliyetleri ilköğretim okullarında uygulanan müzik dersi öğretim programına göre yapmaktadırlar. İlköğretim okullarında uygulanan müzik öğretim programlarından, 22.04.1994 tarih ve 298 sayılı kararla kabul edilen İlköğretim Müzik Öğretim Programı, 2007-2008 Eğitim ve Öğretim Yılı' na kadar uygulanmıştır. Bu programın genel özellikleri aşağıda sıralanmıştır:

1. Programın temeli doğrudan gözlemlenip ölçülebilen davranışçı yaklaşıma dayanmaktadır.
2. Programın can alıcı noktasını hedefler ve hedef davranışlar oluşturmaktadır.
3. Dersler, ünite ve konular bazında ele alınmıştır.
4. Hedef ifadeleri ve davranışlar öğrenci merkezlidir.
5. Öğrenme ve öğretme durumlarıyla ilişkili olarak daha çok geleneksel öğretim yaklaşımları sergilenmektedir.

6. Daha çok bilişsel gelişim ön planda tutulmuştur.
7. Çeşitli disiplinler ile doğrudan veya dolaylı ilişkiler kurulmamıştır.
8. Nota öğretimi üçüncü sınıfta, çalgı öğretimi ise ikinci sınıfta başlamıştır.

Günümüzde uygulanan İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı 28.08.2006 tarih ve 348 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararıyla kabul edilmiştir. 2007–2008 öğretim yılı itibarıyla 22.04.1994 tarih ve 298 sayılı kararla kabul edilen İlköğretim Müzik Öğretim Programı uygulamadan kaldırılmıştır. Yürürlükteki programın genel özellikleri aşağıda sıralanmıştır:

1. Programda, bireyin bilgiyi kendisinin işlevselleştirdiği yapılandırmacı yaklaşım esas alınmıştır.
2. Programda kazanımlar ve etkinlikler esası oluşturmaktadır.
3. Program dört adet üst öğrenme alanı üzerine teşkil edilmiş ve buna bağlı olarak da kazanımlar sarmal olarak sıralanmıştır.
4. Kazanımlar öğrenci merkezlidir.
5. Geleneksel öğrenme ve öğretme yöntemlerinin yanı sıra çağdaş öğretim yöntemlerine de ağırlık verilmiştir.
6. Bilişsel gelişim, devinışsel ve duyuşsal kazanımlarla sürekli olarak yaşamsallaştırılmaya çalışılmıştır. Özellikle birinci ve ikinci devrede müzik eğitimi dans, hareket ve oyun unsurları gözönünde bulundurularak verilmiştir.
7. Konulara bağlı olarak farklı disiplinler ile gerekli hallerde doğrudan bağlantılar kurulmuştur.
8. Nota öğretimi dördüncü sınıfta sadece la-sol-fa sesleri ile çalgı öğretimi ezgisiz çalgılarla birinci sınıfta, ezgili çalgılarla ve blokflüt ile üçüncü sınıfta başlatılmıştır.
9. Çalgı eğitiminde şarkıların kulaktan grafik yöntemi yardımı ile verilmesine geçilmiştir ve üst sınıflarda da öğrencilerin, öğrenmediği nota ve süreleri içeren şarkı örneklerini grafik yardımıyla çalması sağlanarak çalgıya hakimiyet amaçlanmıştır.

Çocuğun Müziksel Gelişimi

İnsanoğlu "ses evreni" içinde doğar, bu ses evreni içinde yaşar ve algıladığı seslerle sürekli iletişim içinde bulunur. İnsan var olduğu çağlardan beri algıladığı sesleri değerlendirmiş ve bu sesleri bir anlatım biçimine dönüştürmüştür. Bu anlatım biçimi insan hayatının vazgeçilmez bir parçası olmuş ve her yerde kullanılmaya başlanmıştır.

Çocuğun müziksel gelişimi genellikle çocukluk döneminin ilk yıllarından itibaren kendini belli etmeye başlar. Bu olgu çocukta müziksel oluşum, gelişim, değişim ve biçimlenimin erkenden başladığını gösterir (Yıldız, 2002). Çocuklarda müziksel gelişim, diğer sanatsal gelişimlerden farklı bir nitelik gösterir. Müzik, sanat dalları arasında, yeteneğin çocukluk dönemindeyken kendini en çok belli ettiği sanat dalı olarak kabul edilebilir (Uçan, 1997).

Çocuğun müziksel gelişimi çok yönlü, çok boyutlu bir bütünlük gösterir. Bu bütünlük ilköğretim çağına geldiğinde müziksel devinme, müziksel işitme, müziksel söyleme, müziksel çalma (kendi bedenini ve çevresindeki belirli nesnelere çalgı gibi kullanma ve onlarla müzik yapma) ve müziksel beğenme davranışlarıyla belirginleşen ve somutlaşan bir açılım içerisindedir (Akkaş, 1987).

Çocuklara dinletilen müzik, çocuğun kısa zaman içinde vücudunu, kollarını ve bacaklarını neşeli ve ritmik bir şekilde hareket ettirmesini sağlar. Ancak hareketler sadece vücut, kol ve bacakları kapsamamalı; el çırpma, ritmik yürüme, müziğe sesiyle eşlik etme, arkadaşlarıyla birlikte dans etme davranışlarını da kapsamalıdır. Bu çalışmalar çocuğun sosyalleşmesi ve dil gelişiminin sağlanması açısından da son derece önemlidir.

Müziğin Çocuğun Yaşamındaki Yeri ve Önemi

Müzik, çocuğun günlük yaşantısının ayrılmaz bir parçasıdır. Evde, okulda, sokakta, parkta dolayısıyla her yerde ve günün her saatinde müzik, onun için hem bir amaç, hem de bir araçtır. Müzikle oynar, müzik yoluyla kendini ifade eder, duygularını anlatır; böylece beden, zihin, dil, duygu gelişimini sürdürür (Yıldız, 2002). Çocuk için müzikli oyunlar arkadaş edinmek için en güzel ve kısa yollardan biridir. Mevsimleri, günleri, ayları, doğayı şarkılarla öğrenir. Öğrenmek için en etkili yollardan biri şarkılaştırmaktır. Böylece bilgiler daha kolay öğrenilir ve daha kalıcı olur.

Müziğin, çocuğun yaşamındaki önemi, çocuk yaşamının değişik boyutlarındaki çok yönlü işlevlerinden kaynaklanmaktadır. Bunlar;

1. Çocukların müzikle oynayıp, müzik yoluyla kendilerini ifade etmeleri, duygularını anlatmaları; böylece beden, zihin, dil, duygu gelişimlerini sağlıklı olarak sürdürebilmeleri için müziksel uyarılma ve tepkide bulunma biçimlerini kapsayan *müziğin bireysel işlevleri*.
2. Çocukların, ailede, sokakta ve okulda kısacası, içinde buldukları sosyal çevreleriyle etkileşimde müziği bir araç olarak kullanmasını kapsayan *müziğin toplumsal işlevleri*.
3. Çocukların, müzik yoluyla, kendi kültürlerini tanımaları, öğrenmeleri ve geliştirmeleri; başka kültürleri tanımaları ve öğrenmeleri; bu yolla Türk kültür hayatına katkıda bulunmalarını sağlayan *müziğin kültürel işlevleri*.
4. Çocukların, sağlıklı bir gelişim sürdürmeleri, etkin ve etkili öğrenme yaşantıları kazanmaları için müziksel öğrenme-öğretme etkinliklerini ve bunlara ilişkin düzenlemeleri kapsayan *müziğin eğitimsel işlevleri* dir (Uçan, 1994).

Müziğin çocuk gelişimine etkileri, bebeklik döneminden itibaren ilköğretim çağında da sürer. Bu etkiler üç açıdan incelenebilir (Sun ve Seyrek, 2000; Kılıç, 2009). 1. dil gelişimi, 2. duygusal ve sosyal gelişim, 3. bedensel ve psiko-motor gelişim. Müzik çocuğun dil gelişiminde kelime dağarcığını geliştirmesi, kendini ifade etmesini kolaylaştırması; duygusal ve sosyal gelişimle beraber iş yapabilme duygusunu geliştirmesi, enerjisini olumlu yönde kullanmayı öğrenmesi ve bedensel ve psiko-motor gelişiminde ise solu alıp-vermesini düzenlemesi gibi birçok açıdan çocuğun gelişimine yardımcı olur. Görüldüğü üzere çocuğun yaşamında müziğin etkileri büyüktür. Önemli olan çocukları gerginliğe itmeden, müziğe karşı ilgilerini besleyerek ve var olan yeteneklerini de geliştirerek müzik eğitimini vermektir (Ercan, 2006; Kılıç, 2009).

Yapılan araştırmalarda müzik eğitiminin ve bir öğrenme aracı olarak kullanılan müziğin diğer derslerdeki başarıyı olumlu yönde arttırdığı gözlemlenmiştir. Rausher ve Shaw (1997)'in yaptığı araştırmada özel piyano ve org dersi alan öğrencilerin, özel bilgisayar dersi alan ve hiç müzik eğitimi almamış olan öğrencilere göre fen ve matematik dersinin çok önemli olan soyut akıl yürütme becerilerinde anlamlı bir artışın olduğu görülmüştür. Gardner, Fox, Jeffery ve Knowles (1996) tarafından yapılan bir grup araştırmada zenginleştirilmiş, aşamalı, beceriye dayalı müzik programına katılan öğrencilerin okuma ve matematik başarılarının, müzik programına katılmayan öğrencilerden çok daha yüksek olduğu saptanmıştır (Kocabaş ve Selçioğlu, 2006). Müzikten eğitim alanında faydalanmanın ve bir eğitim

aracına dönüştürmenin öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve dersi eğlenceli bir aktiviteler bütününe dönüştürdüğü yurt dışında yapılmış olan bu bilimsel çalışmalarla da ispatlanmıştır. Ancak ülkemize baktığımızda bu alanda yapılan çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Çocuğun hayatında kapladığı yer ve zaman düşünüldüğünde, müziği bir eğitim aracına dönüştürmenin aslında ne kadar gerekli ve faydalı olduğu ortadadır. Bunu gerçekleştirirken de müziği öğretim sürecinin hangi dilimine ve nasıl dahil edileceği de çok önemli bir konudur. İşte bu noktada, bu alanda yapılmış olan bilimsel çalışmalar öğretmene ışık tutacaktır. Bilimsel çalışma niteliğinde faydalanılabilecek kaynak ne kadar çok olursa müziğin eğitim alanındaki işlevi de tam olarak gerçekleşmiş olacaktır. Çakırer (1999), Hayat Bilgisi dersinin müzik destekli işlendiği çalışmasında; müzik destekli olarak planlanmış, düzenlenmiş ve uygulanmış bir öğrenme-öğretme sürecinin geleneksel yaklaşıma kıyasla yüksek bir öğrenme düzeyi gösterdiğini, öğrencilerin derse katılma oranı, motivasyonu ve öğretim faaliyetlerine istekliliklerinin arttığını belirtmiştir (Kocabaş ve Selçioğlu, 2006).

Hayatımızın her an içinde olabilen bir unsur olarak müzik, düzenli bir eğitim çerçevesinde çocuğa sunulmazsa bütün toplumu olumsuz etkileyen bir ses kirliliğine ve kültürel yozlaşmaya kadar gidecek kötü sonuçlar doğuracaktır.

Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanındaki Eğitimleri

Türkiye’ de Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanındaki Eğitimleri

Ülkemizde, “İlköğretim Kurumları Yönetmeliği”nin 64. maddesine göre Sınıf Öğretmeni; öğrencilerine genel müzik eğitimi vermek üzere I. ve gerektiğinde de II. kademe müzik derslerini yürütmekle de yükümlü kılınmıştır (Resmi Gazete, 2006). Bu yasal düzenlemeye karşın, sınıf öğretmenlerinin mesleki müzik eğitimi henüz sorunlarından arındırılarak sağlam bir yapıya kavuşturulamamıştır. Gerçi, Cumhuriyet reformlarından bu yana sınıf öğretmenlerinin yetiştirilme sürecinde her dönemde müzik derslerine yer verilmiştir (Şaktanlı, 2004).

Darülmüallimin ve Darülmüallimat’ dan günümüze sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlarda verilen müzik dersleri Tablo-1’ de sunulmuştur:

Tablo 1.

Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Müzik Eğitiminin Yeri.

1924 DARULMUALLİMİN/DARULMUALLİMAT						1927 KÖY MUALLİM MEKTEPLERİ					
Musiki	1. yıl	2. yıl	3. yıl	4.yıl	5. yıl	Musiki	1. yıl	2. yıl	3. yıl		
	1 s.	1 s.	1 s.	1 s.	1 s.		2 s.	2 s.	1 s.		
↓						↓					
1931 İLKÖĞRETMEN OKULLARI						1943 KÖY ENSTİTÜLERİ					
Musiki	1.yıl	2. yıl	3. yıl	4.yıl	5. yıl	Musiki	1.yıl	2. yıl	3. yıl	4.yıl	5. yıl
	2 s.	2 s.	2 s.	2 s.	2 s.		2 s.	2 s.	2 s.	2 s.	2 s.
↓						↓					
1954 İLKÖĞRETMEN OKULLARI											
Müzik	1. yıl	2. yıl	3. yıl	4.yıl	5. yıl	6. yıl					
	2 saat	2 saat	2 saat	2 saat	2 saat	2 saat					
↓											
1975 2 YILLIK EĞİTİM ENSTİTÜLERİ											
Müzik ve Öğretimi	1. yarı yıl		2. yarı yıl		3. yarı yıl		4. yarı yıl				
	Saat	Kredi	Saat	Kredi	Saat	Kredi	Saat	Kredi			
	2	2 kur.	2	2 uyg.	2	2 uyg.	-	-			
↓											
1983 EĞİTİM YÜKSEK OKULLARI											
Müzik ve Öğretimi	1. yarı yıl		2. yarı yıl		3. yarı yıl		4. yarı yıl				
	2 saat		2 saat		2 saat		-				
↓											
1989 DÖRT YILLIK EĞİTİM YÜKSEK OKULLARI											
	1. y. y.	2. y. y.	3. y. y.	4. y. y.	5. y. y.	6. y. y.	7. y. y.	8. y. y.			
Müzik I-II	-	-	2 saat	2 saat	-	-	-	-			
Müzik Öğretimi	-	-	-	-	2 saat	-	-	-			
↓											
1992 SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMLERİ											
	1. y. y.	2. y. y.	3. y. y.	4. y. y.	5. y. y.	6. y. y.	7. y. y.	8. y. y.			
Müzik I-II	-	-	2 saat/kr.	2 saat/kr.	-	-	-	-			
Müzik Öğretimi	-	-	-	-	2 saat/kr.	-	-	-			
↓											
1998 SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALLARI											
	1. y. y.	2. y. y.	3. y. y.	4. y. y.	5. y. y.	6. y. y.	7. y. y.	8. y. y.			
Müzik I-II	-	-	2 saat/kr.	2 saat/kr.	-	-	-	-			
Müzik Öğretimi	-	-	-	-	3 s./4 kr.	-	-	-			

Tablo 1 (Şaktanlı, 2002)' den de izleneceği üzere sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlar, kuruluş tarihlerine göre Darümuallimat' dan başlayan yapılanma ve müzik derslerinde yapılan saat ve kredi değişiklikleriyle birlikte günümüzün Eğitim Fakülteleri İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalları halini almıştır (Şaktanlı, 2004).

Müzik eğitimi tarihimizde, sınıf öğretmenlerinin müzik öğrenimi sorununu çözmek üzere yola konmuş önemli çalışmalardan birisi, 1990-1998 yılları arasında uygulanmış olan ve sınıf öğretmenlerine ikinci bir alanda uzmanlaşma imkanı tanıyan Müzik Yan Alanı Programı'dır. Fakat bu program, henüz gelişme aşamasında iken yürürlükten kaldırılmıştır (Kalyoncu ve Öztürk, 2009). "Yan Alan-Müzik" uygulamasıyla ilgili olarak Göğüş (1996) İlköğretim I. Kademe (İlkokullarda) Müzik Eğitimi adlı bildirisinde şu görüşe yer vermiştir.

"Daha önce uygulanmış olan; müzik alanına ilgili sınıf öğretmenlerinin, kurslar ya da seminerler yoluyla bilgilendirilip ilkokullarda müzik eğitimcisi konumuna getirilmeleri veya sınıf öğretmeni yetiştiren kurumların 'Yan Alan-Müzik' uygulamasıyla ilkokullarda müzik eğitimcisi yetiştirme çabaları istenen sonucu vermemiştir. Bu eğitimciler ne sınıf öğretmenliği avantajını ne de alan hakimiyetleri olmadığı için uzmanlık avantajını kullanamamışlar, çocukların gelişimine fazla katkı sağlayamamışlardır."

Küçüköncü (2000), Sınıf Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi adlı araştırmasında, Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programı'ndaki müzik eğitimi derslerinin, öğretmenlerinin eğitimi bakımından yeterli olmadığını belirtmektedir. Bu nedenle, ilgili derslerin saatlerinin artırılması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca sınıf öğretmenlerine seminerler düzenlenip uygulamadaki başarılarının artırılabilceğini belirtmiştir. İlgili araştırmada yazarın dikkat çeken görüşlerinden biri de eğitimin her kademesinde müzik eğitimini istenilen düzeyde verebilecek müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesi ile ülkemizin çağdaş anlamda dünya müziğinde yerini alabilmesini sağlayacağı şeklindedir.

1924 yılından itibaren sınıf öğretmeni yetiştiren kurumların programlarında müzik eğitimine yönelik derslerde sürekli ders sayısı ve haftalık ders saati değişiklikleri göze çarpmaktadır. Bununla beraber bu dersleri verecek nitelikte öğretim elemanı eksikliği nedeniyle etkili bir öğretim süreci yaşanmamış, sınıf öğretmeni adayları gerekli müziksel donanıma sahip olamamışlardır. Programlardaki değişiklikler alt yapı çalışmalarından yoksun olarak uygulandığı için düzenli bir müzik eğitimi yapılamamıştır.

Sınıf öğretmeni yetiştirme programı 2006 yılında tekrar gözden geçirilmiş ve değişikliğe uğramıştır. Halen yürürlükte olan program Çizelge-1' de verilmiştir.

Çizelge 1.

2006 Yılında Yürürlüğe Giren Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı

I. YARIYIL				II. YARIYIL			
DERSİN ADI	T	U	K	DERSİN ADI	T	U	K
A Temel Matematik I	2	0	2	A Temel Matematik II	2	0	2
A Genel Biyoloji	2	0	2	A Genel Kimya	2	0	2
A Uygarlık Tarihi	2	0	2	A Türk Tarihi ve Kültürü	2	0	2
GK Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2	A Genel Coğrafya	2	0	2
GK Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	GK Bilgisayar II	2	2	3
GK Yabancı Dil I	3	0	3	GK Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK Bilgisayar I	2	2	3	GK Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
MB Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3	GK Yabancı Dil II	3	0	3
TOPLAM	18	2	19	MB Eğitim Psikolojisi	3	0	3
				TOPLAM	20	2	21
III. YARIYIL				IV. YARIYIL			
DERSİN ADI	T	U	K	DERSİN ADI	T	U	K
A Türk Dili I: Ses ve Şekil Bilgisi	2	0	2	A Türk Dili II: Cümle ve Metin Bilgisi	2	0	2
A Genel Fizik	2	0	2	A Çocuk Edebiyatı	2	0	2
A Müzik	1	2	2	A Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	3	0	3
A Beden Eğitimi ve Spor Kültürü	1	2	2	A Sanat Eğitimi	1	2	2
A Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları I	0	2	1	A Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları II	0	2	1
A Çevre Eğitimi*	2	0	2	A Müzik Öğretimi	1	2	2
GK Felsefeye Giriş*	2	0	2	A Beden Eğt. ve Oyun Öğretimi	1	2	2
GK Sosyoloji*	2	0	2	A Güzel Yazı Teknikleri*	1	2	2
MB Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3	GK Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
TOPLAM	15	6	18	MB Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
				TOPLAM	15	12	21
V. YARIYIL				VI. YARIYIL			
DERSİN ADI	T	U	K	DERSİN ADI	T	U	K
A Fen ve Teknoloji Öğretimi I	3	0	3	A Fen ve Teknoloji Öğretimi II	3	0	3
A İlkokuma ve Yazma Öğretimi	3	0	3	A Türkçe Öğretimi	3	0	3
A Hayat Bilgisi Öğretimi	3	0	3	A Sosyal Bilgiler Öğretimi	3	0	3
A Matematik Öğretimi I	3	0	3	A Matematik Öğretimi II	3	0	3
A İlköğretimde Drama	2	2	3	A Erken Çocukluk Eğitimi	2	0	2
MB Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3	GK Topluma Hizmet Uygulamaları**	1	2	2
MB Sınıf Yönetimi	2	0	2	MB Okul Deneyimi I	1	4	3
TOPLAM	19	2	20	TOPLAM	16	6	19

VII. YARIYIL				VIII. YARIYIL					
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Görsel Sanatlar Öğretimi	1	2	2	A	Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	2	0	2
A	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	2	0	2	A	Seçmeli	2	0	2
A	Trafik ve İlk Yardım	2	0	2	GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
A	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*	2	0	2	GK	İlköğretimde Kaynaştırma	2	0	2
GK	İstatistik*	2	0	2	MB	Seçmeli	2	0	2
MB	Okul Deneyimi II	1	4	3	MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
MB	Rehberlik	3	0	3	MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Özel Eğitim	3	0	3					
	TOPLAM	16	6	19		TOPLAM	14	6	17

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	133	42	154	175

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, **MB:** Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri , **GK:** Genel kültür dersleri

Çizelge-1' de görüldüğü gibi 2006 yılında yenilenen sınıf öğretmenliği lisans programında, üçüncü yarıyıldan bir saat teorik iki saat uygulama olmak üzere üç saat Müzik dersi, dördüncü yarıyıldan bir saat teorik, iki saat uygulama olmak üzere üç saat Müzik Öğretimi dersi verilmektedir.

Üçüncü yarıyıldan verilen üç saatlik müzik dersinin içeriği şu şekildedir:

Müziğin temel bileşenleri, temel müzik bilgileri; nota bilgisi, müzikte aralık kavramı, müzikte ritm kavramı; şarkı dağarcığı oluşturulması; Türkiye'de ve dünyada müzik tür ve biçimleri; geleneksel müzikten çağdaş müziğe geçiş, çalgı öğretimi, toplu çalma ve söyleme, eğitimde müziğin rolü, yaratıcılığı geliştirmede müziksel işitme.

Dördüncü yarıyıldan verilen üç saatlik Müzik Öğretimi dersinin içeriği şu şekildedir:

Müzik öğretim yöntem ve teknikleri, nota öğretimi teknikleri, ritm ve melodiden yararlanarak orf çalgılarıyla çocuklar için şarkıların düzenlenmesi, çalgının şarkı öğretiminde etkili kullanımı, oyun, müzik, dans, drama ve konuşma ilişkisi, müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğenin gelişirilmesi, müzik dersi etkinliklerinin diğer disiplinlerle ilişkilendirilmesi, İlköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları.

Kalyoncu ve Öztürk (2009), günümüzde verilen Müzik ve Müzik Öğretimi derslerinin Müzik Öğretimi Programındaki değişikliklerin göz önüne alınmadan oluşturulduğunu belirtmişler, "Müzik" dersinde kuramsal içeriklerin; "Müzik Öğretimi" dersinde ise müzik ders konularına yönelik içeriklerin öne çıktığı tespitinden hareketle, kuramsal

bilgilerin uygulamalarla pekiştirilmesi gerekli olduğundan; öngörülen toplam sürenin tanımlanan içerikleri gerçekleştirebilmek için yeterli olmayacağını savunmuşlardır.

Almanya, Fransa ve İngiltere' de Yüksek Öğretimde Sınıf Öğretmenlerine Verilen Müzik Derslerinin Kapsamı

Kilimci (2006); Almanya, Fransa, İngiltere ve Türkiye' de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması adlı doktora tezinde, Almanya, Fransa ve İngiltere' de sınıf öğretmenlerine verilen müzik eğitimi hakkında şu bilgileri vermektedir:

Almanya

Almanya'da sınıf öğretmenlerine verilen müzik dersi kapsamı şu şekildedir:

1. İlk Eğitim (1. ve 2. Sömestr)

1. 1. Alan Bilgisi

1. 1. a) Müzik bilimine giriş

b) Şekil bilimi ve müzikal analiz

Alan Bilgisi Eğitimi

a) Müzik eğitimine giriş

b) Doğaçlama ve Müzik eğitimi

2. Orta eğitim (3. Sömestrden 6. Sömestre kadar)

2. 1. Alan Bilgisi

Eğitim görenler (her biri 2 saat) aralarında bir ana seminerin de bulunduğu aşağıda da belirtilen iki dersi seçerler:

2. 1. a) Çeşitli evrelerin ve kültürlerin müzikleri (Müzik etnolojisi)

b) Çağdaş müziğin ve buna bağlı olarak popüler müziğin çeşitli alanları.

c) Enstrüman bilgisi (müzik elektroniği dahilinde)

d) Müzik psikolojisinin ve müzik sosyolojisinin durumu.

Destekleme Dersi Müzik

İlk eğitim (1. ve 2. Sömestr)

Müzik eğitimine giriş : haftada 2 saat

Ortaeğitim (3. sömestrden 6. sömestre kadar)

Müzik bilimine giriş : haftada 2 saat

Branş uygulama (1. Sömestreden 6. sömestre kadar)

Teknik Ses Medyaları : haftada 2 saat

Şan / Enstrüman

Müzik

Temel Eğitim (1. ve 2. SömeStr)

1. Alan Bilgisi

a) Müzik Bilimine Giriş : haftada 2 saat

b) Şekil Bilgisi ve müzikal Analiz : haftada 2 saat

2. Alan Bilgisi Eğitimi : haftada 2 saat

a) Müzik Eğitime Giriş : haftada 2 saat

b) Müzik Dersinde Doğaçlama : haftada 2 saat

Görüldüğü gibi Almanya'da sınıf öğretmenlerine verilen müzik eğitimi öncelikle kuramsal olarak sağlam temellere oturtulmuş müzik kültürü açısından son derece geniş bir müfredata sahiptir. Bunun yanında hem enstrüman hem de şan eğitimi gören sınıf öğretmenleri müzik eğitiminde önemli bir yere sahip olan doğaçlama dersi de görmektedirler. Bu açıdan Almanya'da sınıf öğretmenlerine verilen müzik eğitimi oldukça dikkat çekicidir.

Fransa

Fransa'da sınıf öğretmenlerine verilen müzik dersi kapsamı şu şekildedir:

Müzik Eğitimi

Toplu Çalışma: Dinleme, şarkılar, vokal ve enstrümantal uygulama, oyunlar.

Bireysel Çalışma: Vokal ve enstrümantal olarak bireysel çalışma; kaynaklardan yararlanma (okullar, medya)

Fransa' da sınıf öğretmenlerine verilen müzik eğitiminin kapsamı teorik derslerden yoksun olup, uygulama ve beceri yönü ağır basan derslerden oluşmaktadır.

İngiltere

İngiltere' de sınıf öğretmenlerine verilen müzik dersi kapsamı şu şekildedir:

Sanat 1

Öğrencilerin müzik ve görsel sanatları anlamalarını, desteklemelerini ve anlamlandırmalarını sağlamak; sanatçı ve eserler arasındaki ilişkiyi, sanatta temsil şekillerini, sanat hakkında konuşma yazmanın uygun şekillerini, sanat ile insanların sanata karşı tutum inanç ve deneyimleri arasındaki ilişkiyi anlamalarını geliştirmelerini sağlamak.

Bu modülde, öğrenciler insan deneyimiyle ilişkilendirerek on dokuzuncu yüzyıl sonlarında ve yirminci yüzyıl başlarında görsel sanatlar ve müzik ile ilgili eleştirel ve tarihi kavramları çalışacaklar; öğrenciler müzik ve görsel sanatlarda teori ve uygulamaları anlamak için birinci elden kaynaklara ulaşmaya yönlendirilecek. Müzik, ve sanatın tarihini ve doğasını anlamaları olanağı tanınacak, müzik ve görsel sanatın ifade edici fonksiyonu, müzik, sanat toplumu ve politikayı, müzik sanat ve ruhu ve feminist açığı anlamayı öğreneceklerdir. Bu modül sonunda öğrencilerin temel konular hakkında (sanat, beşeri bilimler ya da iletişim teknolojisi) bilgi sahibi olmaları, bestecilerin müziği nasıl kullandıklarını, sanatta yorum farkındalığı geliştirmeleri, eleştirel ve bağımsız düşünme, sanat eserlerine eleştirel analiz yapma, sanat eserlerini okuyabilme ve yorumlayabilme, değerlendirebilme ve konu hakkında tartışabilme becerisi kazanmış olmaları beklenmektedir.

Sanat 2

Öğrencilerin müzik ve görsel sanatları anlamalarını geliştirmek, müziğin, sanatın ve sanatçının toplumdaki yerini anlamalarını sağlamak, feminist sanat ve toplum; ideoloji ve sanat; sanatsal, toplumsal ve kültürel bağlamda geliştirilen sözleşme hükümlerini anlamalarını ve öğrenmelerini sağlamak, sanat yoluyla ulusal kimlik gelişimini sağlamak.

Bu modülde, öğrenciler, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında yer alan görsel sanat ve müzikle ilgili tarihi kavramları çalışacak ve bunların eleştirel incelemesini yapabileceklerdir. Öğrenciler birinci elden kaynak ve metin çalışması yoluyla görsel sanat ve müzik ile ilgili uygulama ve teorileri öğrenecek; müzik ve sanattaki uygulama ve tarihi çalışmaları eleştirel olarak inceleyeceklerdir. İngiltere ve İspanya'da milliyetçiliğin gelişimi, toplumsal ve sanatsal çevrede milliyetçi müziğin doğuşu, ezilmiş insanların müziğe katkısı, modern şehrin sanata etkisi, görsel sanatta ilkellik kavramı, yenilik getirenlerin ve bürokrasinin sanata katkısı, sosyopolitik ve ekonomik devrimlerde sanatın rolü gibi konular çalışılacaktır.

Bu dersin sonunda öğrenciler müziğin evrimini anlayabilmeli ve gelmiş geçmiş toplumlar ile müzik arasındaki ilişkiyi kurabilmelidir. Kültürel kimliğin yaratılmasında dans ve halk şarkılarının yeri, 19. yüzyıldan itibaren kent çevresinde farklı sanatsal etkileşimler ve sanat ile politik ideoloji arasındaki ilişki gibi konuları çalışmış olacaktır. Bu ders düz anlatım, grup çalışmaları, sanat kurumlarının ziyaret edilmesi, sunular ve imkan dahilinde sanatçılar ile bir araya gelip ortaklaşa grup şeklinde yapılacaktır. Değerlendirme araştırma ödevi ve 3 saatlik bir yazılı sınav şeklinde yapılacaktır (Kilimci, 2006).

İngiltere’ de sınıf öğretmenlerine verilen müzik eğitimi, Almanya’ daki uygulamaya benzer olarak müzik kültürü ve müzik teorisi ağırlıklıdır. Derslerin içeriği, bir sanat dalı olan müziğin teori ve uygulamalarına dönük olmakla sınırlı değildir. Görsel sanatlar, sanat tarihi, toplum ve sanat gibi dersler sınıf öğretmeni olarak yetişen bireye daha geniş bir bakış açısı kazandırmaktadır.

Öğretmen Yeterlikleri ile İlgili Yapılmış Olan Araştırmalar

İlköğretim, insan kişiliğinin temelini atacak niteliğe sahip bambaşka bir öğretmen ister. İlköğretimde görev alacak öğretmenlerin, geniş bir genel kültür, çocuk psikolojisi, eğitim felsefesi, eğitim teknolojisi, genel ve özel öğretim yöntemleri, ders programları, program geliştirme, ölçme ve değerlendirme gibi alanlarda iyi bir öğrenim görmüş ve bu bilgilerini sınıfta uygulamış olmaları gerekir (Tekişik, 1998; Aydınlı, 2007).

Öğretmen nitelikleri ile ilgili çalışmalar incelendiğinde öğretmenin gerek mesleki, gerekse kişisel yeterlikleri olsun onlarca hatta yüzlerce ölçüt sıralamak olasıdır. Öğretmenlerin rol ve beklentileri, öğretmen yeterlikleri ile ilgili ölçütlerin belirlenmesinde genel anlamda yaşanan toplumun ve eğitimin felsefi temelleri belirleyici olmaktadır. Bu nedenle öğretmenin niteliği ne tür okul sistemi içerisinde çalıştığına da bağlıdır. Öğrenme ve öğretme sürecinde, öğretmen nitelikleri incelendiğinde ise daha özel yeterliklerin belirlenmesine ihtiyaç duyulacaktır (Şeker, Deniz, ve Görgeç, 2004).

YÖK tarafından belirlenen öğretmen yeterlikleri listesinde şu başlıklara yer verilmiştir:

1. Konu Alanı ve Alan Eğitimine İlişkin Yeterlikler
 1. a. Konu Alanı Bilgisi
 1. b. Alan Eğitimi Bilgisi

2. Öğretme-Öğrenme Sürecine İlişkin Yeterlikler
 2. a. Planlama
 2. b. Öğretim Süreci
 2. c. Sınıf Yönetimi
 2. d. İletişim
3. Öğrencilerin Öğrenmelerini İzleme, Değerlendirme ve Kayıt Tutmayla İlgili Yeterlikler
4. Tamamlayıcı Mesleki Yeterlikler (Şeker ve diğerleri, 2004).

YÖK'ün belirlemiş olduğu öğretmen yeterlikleri sınıf öğretmenlerinin de müzik derslerinde sahip olmaları gereken maddeleri içermektedir. Sınıf öğretmeni müzik dersinin kapsadığı konu alanına hakim olmalı, müzik öğretimi ile ilgili planlama, uygulama, öğrencilerin öğrenmelerinin izlenmesi, değerlendirilmesi ve kayıt tutulması gibi aktivitelerde belli bir yeterliğe sahip olmalıdır.

Sünbül (2001) meslekî yeterlikleri;

1. Kişisel yeterlik,
2. Alan yeterliği,
3. Eğitimsel yeterlik olarak üç ögede toplamaktadır.

Bu maddelerden yola çıkarak müzik eğitimi yapacak olan sınıf öğretmenin müziğe olan ilgisi, müziğe bakışı ve müziksel beğenisinin de önemli olduğu sonucuna varılabilir. Sınıf öğretmeni kişisel olarak müziği seven, müziksel faaliyetlere ilgi duyan bir öğretmen olmalıdır. Müzik eğitiminin nasıl olması gerektiği hakkında araştırma yapma isteği duyabilmeli ve müziksel açıdan bilgi eksikliğini gidermek için çalışmalı ve araştırma yapmalıdır. Farklı kültürlerden örnekler sunabilmeli ve bu örnekleri verirken hangi yöntemleri nasıl kullanacağını bilmelidir.

Thomas ve Kay (1974), öğretmenlerin yeterlik ölçütlerini, öğrencilerin öğrenme problemlerini değerlendirme, öğrencilerle ilgili planlama, sınıfı etkili bir biçimde organize etme ve yönetme, başarılı bir şekilde soru sorma ve öğretim için kaliteli materyalleri değerlendirme olarak belirtmişlerdir (Akt:Vali ve Renert-Ariev, 2002). Sınıf öğretmeni de müzik öğretimi süresince öğrencilerin ses veya çalgılarını kullanırken karşılaştıkları problemlerin sebeplerini araştırmalı ve bu problemleri kalıcı olarak çözebilmelidir (Şeker ve diğerleri, 2004).

İngiltere'de CATE standartlarında (Council for the Accreditation of Teacher Education) öğretmen yeterliği ;

- 1) Program alan bilgisi

- 2) Öğrenme içeriği
- 3) Öğrenci öğrenmesini planlama,
- 4) Öğrenci öğrenmesini ölçme ve değerlendirme,
- 5) Kendi öğretimini değerlendirme ve

6) Meslekî ilişkiler olmak üzere altı ana başlıkta açıklanmıştır (Schallcross ve Spink 2002; Şeker ve diğerleri, 2004).

Sınıf öğretmeni müzik dersine ilişkin alan bilgisine sahip olmalı, öğrencilerin müziksel öğrenmelerini planlayabilmeli, kontrol edebilmeli ve değerlendirebilmelidir. Gerekli gördüğü durumlarda çevresindeki müzik öğretmenlerinden veya internet, müzik eğitimi setleri gibi materyallerden faydalanmalıdır.

Moore (1996) ve Shulman (1987), iyi bir öğretimde en az yedi kategorinin olabileceğini ifade etmektedirler. Bu kategoriler:

- 1) İçerik bilgisi
- 2) Pedagojik içerik bilgisi
- 3) Genel pedagojik bilgi (yönetim ve organizasyon),
- 4) Program bilgisi
- 5) Öğrenen kişilerin bilgisi (çocuk gelişim teorileri)
- 6) Eğitimsel içerik bilgisi (grupla çalışma, sınıf-içi gruplar)

7) Eğitimsel sonuçların, amaçların, değerlerin ve onların tarihsel ve felsefî temelleri olarak belirlenmiştir (Akt: Schallcross ve Spink, 2002) (Şeker ve diğerleri, 2004).

Sınıf öğretmeni de müzik derslerinde ses ve çalgı eğitimi yapacağından çocukların devinışsel yeterliklerini ve özelliklerini bilmeli, çocukların içinde buldukları gelişim çağlarına ait bilgilere sahip olmalı, ses ve çalgı eğitimi nasıl yapacağını çok iyi bilmek durumundadır.

Lunenberg (2002), altı temel yeterlik alanının gerekli olacağını belirtmiştir. Bu yeterlik alanları:

- 1) Konu yeterlikleri,
- 2) Pedagojik ve didaktik yeterlikler,
- 3) Organizasyonel yeterlikler,
- 4) İletişim yeterlikleri,

5) Öğrenme ve yetiştirme yeterlikleri,

6) Özel yeterliklerdir (Problem merkezli program yeterlikleri ve bilgisayar yönetebilme, kullanabilme yeterlikleri) (Şeker ve diğerleri, 2004).

Sınıf öğretmeni hem ses ve çalgı eğitimi açısından hem de dinleti, konser gibi müziksel etkinlikler açısından yukarıda yer alan organizasyonel yeterlikler, iletişim yeterlikleri ve özel yeterliklere sahip olmalıdır. Ses ve çalgı eğitimi yaparken öğrenciyle iyi bir iletişim kurmalıdır. Bir dinleti veya konser aşamasında planlama ve hazırlığa özen göstermeli gerekirse elektronik müzik, bilgisayar gibi teknoloji ürünlerinden faydalanabilmeli ve bu ürünleri kullanma konusunda gerekli bilgi ve beceriye sahip olmalıdır.

Müzik Öğretmenlerinin Yeterlikleri ile İlgili Yapılmış Olan Araştırmalar

Dawson ve Acay (1997) müzik öğretmenin yeterli olması gereken konuları şu şekilde sıralamışlardır:

- Müziğin içerik ve rolünü tanımlayabilmek.
- Nota yazmanın işlevini anlamak ve etkin öğretim için plan hazırlayabilmek.
- Müziksel öğelerin kullanımına ilişkin beceriler geliştirmek için ödevler vermek ve hayal gücünü yansıtan cevapları cesaretlendirmek.
- Orff ve Kodaly gibi bilinen müzik metodlarını anlamak ve doğru şekilde yararlanabilmek.
- Sessel algıyı geliştirmek için dinleme programları hazırlayabilmek.
- Çocukların yaşına uygun dağarcık hazırlayabilmek.
- Üç temel etkinlik olan dinleme, seslendirme ve beste yapmayı bütünleştirebilmek.
- Doğaçlamanın doğasını ve değerini anlamak, seslendirme ve beste yapma çalışmaları yapabilmek.
- Müziğin tarihsel gelişimini bilmek ve çocuklara uygun müzik seçebilmek için müzikal dağarcığı yeterince tanımak.
- Popüler türü anlamak ve kullanmak.
- Batı türü olmayan müzikleri anlamak ve kullanmak.

- Müziğin Türkiye'deki geçmişini bilmek ve müzik eğitiminde farklı stilleri kullanabilmek.
- Dinleme, seslendirme ve beste yapmada gelişmeyi planlamak.
- Müzikal temaları ve öğeleri, planlama aşamasının temeli olarak kullanmak.
- Öz-değerlendirme ve çocukların değerlendirilmesi için etkin yöntemler geliştirebilmek.
- Kendi müziksel becerilerini geliştirmek ve bunları güvenle kullanabilmek.

Yukarıdaki yeterlikler her ne kadar müzik öğretmenleri için belirlenmiş olsa da bu yeterliklere sahip bir sınıf öğretmeni çok etkili ve başarılı bir müzik eğitimi yapabilecektir. Sınıf öğretmeni müzik kültürü açısından birikimli olmalı ve bu birikimi öğrencilerine aktarabilmelidir. Müzik eğitiminin etkililiği açısından müziğin ülkemizdeki serüvenini bilmesi gerekmektedir. Müziksel becerilerini geliştirebilmeli ve öğrencilere farklı örnekler sunabilmelidir. Böylece yapılan eğitim etkili ve kalıcı olacaktır.

Türkiye’ de Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Kapsamında özellikle ilköğretim kurumları müzik öğretmenlerine yönelik olarak hazırlanan materyalde de “eğitimde müzik için üç genel yaklaşım” belirlenmiştir (Dawson, 1996; Göğüş. 2008):

1. Kültürel değerler ve uygulamaların çocuklara aktarılması.
2. Müziğin çocuğun toplumsal/kültürel durumuyla doğrudan ilişkili olması
3. Öğretmenin çocukları bir ‘kaşif’ gibi görerek “yardımcı”, “danışman”, “yüreklendirici” ve “rehber” rollerini üstlenmesi.

Sınıf öğretmenlerinde özellikle müzik kültürümüze ait eserlerin dinletilmesi ve uygun olanlarının öğretilmesi yeterliğinin olması yukarıdaki maddeler ışığında daha fazla önem kazanmaktadır. Günümüz öğrenci merkezli eğitim anlayışı çerçevesinde sınıf öğretmenin müzik dersinde doğaçlama ve besteleme çalışmalarına zaman ayırmasıyla öğretmen üçüncü maddede belirtildiği gibi çocukları birer ‘kaşif’ gibi görecektir ve onlara “yardımcı”, “danışman”, “yüreklendirici” ve “rehber” olma rolünü gerçekleştirmiş olacaktır.

Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersindeki Yeterlikleri ile İlgili Yapılmış Olan Araştırmalar

“Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Derslerindeki Yetersizliklerine İlişkin Görüşleri” adlı araştırma; sınıf öğretmenlerinin öğrenim yıllarında müzik dersi almakla birlikte, müzik öğretimi konusunda kendilerini yeterli görmediklerini; müzik müfettişleri tarafından denetlenmedikleri için yeterli rehberlik yapılmadığını, dolayısıyla müzik dersinin öğretimi konusunda dönüt alamadıklarını göstermiştir (Kocabaş 2000).

‘İlköğretim okulları I. Devre Müzik Derslerinin Değerlendirilmesi’ adlı yüksek lisans tezinde ‘Müzik Dersinde Sınıf Öğretmeninin İşlevi’ başlığı altında müzik etkinliklerinin şu konular doğrultusunda planlanıp gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtilmiştir:

- Ses ve çalgı müziğinin el ele yürütülmesini sağlamak.
- Yaratma duygusunu ve yeteneğini geliştirmek.
- Çocuğun kulağını eğitmek.
- Zevk eğitimi, sanata yönelmek.
- Kuramsal bilgilerin öğretimi.
- Şarkı öğretimi.
- Nota öğretimine giriş.
- Müzik eğitimini destekleyen ders dışı etkinlikler.
- Çalgı ve çalgı grupları.

Sınıf öğretmeni öğrencinin müziksel becerilerini ortaya çıkarabilmeli ve geliştirebilmeli, müziğin çocuğun hayatında önemli bir yere sahip olmasını sağlayabilmeli, müzik eğitimini destekleyen ders dışı etkinliklerle çocuğun müziksel hayatının sınırlarını genişletebilmelidir. Ayrıca sınıf öğretmeni ses ve çalgı eğitimi yapabilecek düzeyde ses ve çalgı bilgisine sahip olmalıdır (Kahraman 2001).

“Birinci Kademedeki Müzik Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı çalışmada, sınıf öğretmenlerinin müzik derslerini diğer dersler kadar önemsemedikleri ortaya çıkmıştır. İlköğretim okullarında müzik derslerinin branş öğretmenleri tarafından yürütülmesi gerektiğini vurgulanmıştır (Şahin 2002).

“İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine İlişkin Eğitim Gereksinimleri” adlı yüksek lisans tezinde; sınıf öğretmenlerinin müzik dersini bir yetenek dersi olarak gördükleri, sadece yetenekli öğrencilerle yapılması gerektiği inancında oldukları ortaya çıkmıştır. Araştırmacıya göre sınıf öğretmenlerinin çok

büyük bir bölümü ilköğretim okullarında müzik dersinin alan öğretmenleri tarafından verilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu araştırmanın sonuçlarından biri de sınıf öğretmenlerinin kulak eğitimi, ses eğitimi ve çalgı eğitimi ve kullanımı, tartım eğitimi, yaratıcılık eğitimi ve kuramsal bilgiler verme gibi konularda ciddi güçlüklerinin olduğu şeklindedir (Yünlü 2002).

Saydam, “İlköğretim Okulu I. ve II. Devre Müzik Eğitiminde Eğitimci Sorunu” adlı bildiriye, ilköğretim okullarında verilen müzik dersinin, çocuğun ilgi ve yeteneklerini geliştirme fırsatı bulabileceği temel derslerden biri olduğunu, bu dersin ayrıca çocuğun kişilik gelişiminde, sınıfıyla ve arkadaşlarıyla uyumunda, demokratik haklarını; yurduna,ulusuna karşı görev ve sorumluluklarını kavramasında önemli bir işlevi olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada Türkiye’ de ilköğretimdeki müzik dersi uygulamasının gelişimine yer verilmiş; yapılan araştırmalarda sınıf öğretmenliği bölümünde verilen müzik dersinin öğretmen adaylarını tam olarak geleceğe hazırlamadığı görüşü vurgulanmıştır. Araştırma sonuçlarından biri, her on sınıf öğretmeninden ancak birinin hizmet öncesi aldığı müzik eğitimi yeterli bulunduğu şeklindedir. Bir başka çarpıcı sonuç ise sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun müzik derslerine müzik dal öğretmenlerinin girmesi gerektiğini düşünmeleri olmuştur (Saydam, 2003).

“İlköğretim Birinci Kademe Müzik Eğitiminde Öğretmenin Etkinliği” adlı araştırmasında; genel eğitim içinde önemli bir yere sahip olan müzik eğitiminin düzenli ve planlı olarak ilk defa ilköğretim birinci kademe de verildiğini belirtmiş ancak bu eğitimin yeterince etkili olamadığı sonucuna varmıştır (Göğüş, 2008).

Kılıç, “İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar” başlıklı araştırması; sınıf öğretmenlerinin lisans düzeyinde aldıkları müzik eğitimi yeterli bulmadıkları, bununla beraber ilköğretim birinci kademe müzik eğitiminin müfredattaki ve yıllık ders planındaki konularına, ders saatine, konuların öğretiminde kullanılan araç-gereç yeterliğine ve eğitim ortamına yönelik olarak yaşanan sorunların az ölçüde olduğu şeklinde sonuçlanmıştır (Kılıç, 2009)

İlköğretim kurumlarında müzik eğitimi dersine girecek öğretmen, ilk önce müzik ile ilgili, programın hedefleri doğrultusunda, gerekli kuramsal bilgilere sahip olmak zorundadır. Programın ünitelerini, konularını, ünite ve konular arasındaki ilişkileri; hedefleri, hedef davranışları; öğretme durumlarına giren işlenişe ait, genel öğretim yöntemleri ile müzik eğitime ait özel öğretim yöntemlerini; program yapmayı, ünite ve konulara ait davranış ölçme değerlendirme işlemlerini; çalgı çalmayı, çalgı

öğretimini; sesini kullanmayı, ses eğitimi; toplu şarkı öğretim yöntemlerini, bunları kullanabilmeyi bilmek durumundadır (Küçüköncü, 2000). Küçüköncü'nün de belirttiği gibi müzik dersi çalma ve söyleme gibi psikomotor alana hitap ettiği gibi, kuramsal temeli ve belli bir öğretim programı olan, özel öğretim yöntemlerinin ayrı bir öneme sahip olduğu bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanların tümüne hitap eden bir derstir. Müzik dersindeki kazanımlar bu üç alana yönelik olduğundan müzik dersini sadece çalma ve söyleme dersi olarak görmek doğru olmayacaktır.

Müzik öğretimi, ders ve ders dışı etkinliklerin bir bütün olarak uygulandığı çağdaş eğitim anlayışına ve eğitim programlarına en uygun konu alanıdır. Öğretmenin, ders dışı etkinlikleri yapabilmesi için ilkönce müziği seven, ilgili, sosyal yönü güçlü, aktif bir kişi olması gerekir (Küçüköncü, 2000). Günümüzdeki müzik dersi öğretim programına bakıldığında müzik dersindeki öğrenme alanlarıyla ilgili kazanımların sağlanması için dersin, ders içi ve ders dışı etkinlikler yanında inceleme gezileriyle de desteklendiği görülür. Küçüköncü'nün vurduladığı müziği seven, sosyal yönü güçlü ve aktif öğretmen profili günümüz için de geçerliliğini korumaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen ve 2008 yılında yürürlüğe giren sınıf öğretmenliği alan yeterlikleri çalışması içerisinde yer alan sanat ve estetik yeterlik alanı şu şekilde tablo halinde sunulmuştur:

Tablo 2.

Sınıf Öğretmenlerinin Alan Yeterlikleri

SINIF ÖĞRETMENİ ALAN YETERLİKLERİ			
Yeterlik Alanı	4- Sanat ve Estetik		
Kapsam	Bu yeterlik alanı öğrencilerin güzel sanatlarla ilgili temel bilgilere sahip olma, sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanma, öğrenme ortamları düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alma uygulamalarında yaratıcı düşünme becerilerini benimseme, Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirebilmelerini sağlama uygulamalarını kapsamaktadır.		
Yeterlikler	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A-1 DÜZEYİ	A-2 DÜZEYİ	A-3 DÜZEYİ
1. Güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahip olabilme	<ul style="list-style-type: none"> Güzel sanatların müzik, görsel sanatlar gibi çeşitli alanlarını tanıır. Güzel sanatların nitelikli örneklerini etkinliklerinde kullanır. 	<ul style="list-style-type: none"> Güzel sanatlarla ilgili yayın ve etkinlikleri izler, öğrencilerin bu yayın ve etkinlikleri izlemeleri için çaba gösterir. Öğrencilerin sanatsal etkinliklere ilgi duymalarını sağlayacak ortamlar düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Güzel sanatlarla ilgili yayın ve etkinlikleri tasarlayarak sergilenmesine öncülük eder. Güzel sanatlarla ilgili çeşitli etkinliklere öğrencilerin bireysel ya da toplu katılımını sağlar.
2. Sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanabilme	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenilenler ile sanat ve estetik arasında ilişki kurar. Öğrenme etkinliklerinde sanatsal niteliği olan eserlere ait fotoğraf, slayt gibi materyalleri sınıfa getirir. 	<ul style="list-style-type: none"> Dans, yaratıcı drama ve müzik gibi etkinlikleri; öğrencileri güdüleme ve performanslarını geliştirmede kullanır. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci, öğretmen, okul yönetimi ve veli katılımıyla sanatsal etkinlikler düzenler.
3. Öğretme ve öğrenme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alabilme	<ul style="list-style-type: none"> Estetik bakış açısını dikkate alarak, sınıf ortamını öğrencileri ile birlikte düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencilerin materyal hazırlama sürecinde yaratıcılıklarının yanı sıra estetik bakış açılarını da dikkate almalarını sağlar. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencilerin yaratıcılıklarının yanı sıra estetik bakış açılarını da kullanarak hazırlamış oldukları materyallerin okul içinde ve dışındaki etkinliklerde yer almasını sağlar. Estetik bakış açısını okul ortamının düzenlenmesinde kullanır.
4. Atatürk 'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirebilmelerini sağlayabilme	<ul style="list-style-type: none"> Atatürk'ün sanat gelişimine katkıları hakkında öğrencileri bilgilendirir. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencilerin, Atatürk'ün sanata yaptığı katkıları kavrayabilmeleri için etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencilerin Atatürk'ün sanatın gelişimine verdiği önem ile ilgili düşünceleri ve görüşlerini içselleştirmelerini sağlayacak etkinlikler düzenler.

Tablo 2' ye bakıldığında müzik dersinin başlı başına ayrı bir yeterlik alanı olarak değerlendirilmeyip, sınıf öğretmeni alan yeterliklerinden Sanat ve Estetik yeterlik alanıyla ilişkilendirildiği görülecektir. Sanat ve estetik yeterlik alanı dört yeterliği barındırmaktadır. Bu yeterlikler müzik dersi için özel yeterlikler değil, güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahip olabilme, derste sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanabilme, estetik bakış açısına sahip olabilme ve Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi öğrencilerin içselleştirebilmelerini sağlayabilme gibi genel yeterlikleri kapsamaktadır.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evren ve örnekleme; veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmanın yürütülmesinde *tarama yöntemi* kullanılmıştır. Araştırma sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki yeterliklerin gerçekleştirilme düzeylerinin ortaya konmasının amaçlanması sebebiyle *betimsel niteliktedir*.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2008-2009 eğitim ve öğretim yılında Diyarbakır il merkezinde bulunan 275 ilköğretim okulunda görev yapan 3089 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise tesadüfi örnekleme yolu ile seçilen ilköğretim okullarında görev yapan 300 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğünün saptanmasında; $n = Nt^2pq / d^2(N-1) + t^2pq$ formülü kullanılmıştır (Kalaycı, 2009).

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülme sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmemiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

d: Olayın görülme sıklığına göre kabul edilen \pm örneklem hatasıdır.

Yukarıdaki formüle göre; N=3089, t=1,96($\alpha=0,05$ 'de ∞ serbestlik derecesinde teorik t değeri tablosundan bulunmuştur), d=0,05($\pm\%5$ örneklem hatası kabul edilirse) ve p değerinin 0,8 ile 0,5 arasında değer alması durumunda örneklem büyüklüğü 340 ile 230 arasında değişmektedir. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin görev yaptığı okulların sayılarının merkeze bağlı ilçelere göre dağılımı Tablo 3' te sunulmuştur.

Tablo 3.

Örneklem Grubunu Oluşturan Okul Sayılarını Gösteren Tablo.

İlçe Adı	Okul Sayısı
Yenişehir	8
Bağlar	6
Sur	9
Kayapınar	5

Örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin kişisel özelliklerine ilişkin dağılımlar Tablo 4’ de sunulmuştur.

Tablo 4.

Örneklem Grubunu Oluşturan Sınıf Öğretmenlerinin Kişisel Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

Cinsiyet		Frekans	Yüzde
	Bayan	149	49,7
	Bay	151	50,3
	Toplam	300	100,0
Meslekte Geçen Süre	1-5 yıl	50	16,7
	6-10 yıl	96	32,0
	11-15 yıl	85	28,3
	16-20 yıl	40	13,3
	21 ve üstü	29	9,7
	Toplam	300	100,0

Örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin cinsiyete göre dağılımı; %49,7 oran ile “Bayan”, %50,3 oran ile “Bay” şeklinde olup; meslekte geçen süreye göre dağılımı; %16,7 oranla “1-5 yıl”, %32,0 oranla “6-10 yıl”, %28,3 oranla “11-15” yıl, %13,3 oranla “16-20 yıl” ve %9,7 oranla “21 yıl ve üstü” şeklinde değişmektedir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmanın temellendirilmesi ve hedeflenen amaçlara ulaşılabilmesi için belgesel tarama yapılarak konuyla ilgili kaynaklar saptanıp toplanmış, irdelenip çözümlenerek veri toplama aracı olarak geliştirilen anketin kavramsal yapısı ve ana çerçevesi belirlenmiştir. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki yeterlikleri gerçekleştirme düzeylerini belirlemek amacıyla anket kullanılmıştır (Ek-1). Oluşturulan anket kişisel bilgilere ilişkin sorulardan ve sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki yeterlikleri gerçekleştirme düzeylerini belirleyebilmek amacıyla planlama, uygulama ve değerlendirme bölümlerinde yer alan ifadelerden oluşmuştur. Ankette toplam elli beş madde bulunmaktadır. Derecelendirme ölçeği olarak 1. Hiç, 2. Nadiren, 3. Ara sıra, 4. Çok Sık ve 5. Her Zaman seçeneklerinden oluşan beşli likert ölçeği kullanılmıştır.

Anketin kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla alan uzmanlarından görüş alınmıştır. Ankette yer alan maddelerin tutarlılıklarını test etmek için, tesadüfi yolla seçilen 100 sınıf öğretmenine pilot bir uygulama yapılmış, elde edilen verilerin Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Sonuçlar Tablo-5' de sunulmuştur:

Tablo 5.
Güvenilirlik Analizi

Bölüm	Cronbach Alfa	Madde Sayısı
Planlama	0,913	11
Uygulama	0,961	38
Değerlendirme	0,806	6

Yukarıdaki tabloya göre; uygulama bölümü için $\alpha=0,961$; planlama bölümü için $\alpha=0,913$ ve değerlendirme bölümü için $\alpha=0,806$ olarak bulunmuştur. Her üç bölüm için $\alpha>0,80$ olduğundan anket yüksek derecede güvenilirliğe sahiptir. Anketten soru çıkarılmasına veya ankete soru eklemeye gerek görülmemiştir.

Verilerin Toplanması

Anketin örneklem grubuna uygulanması 2008-2009 eğitim ve öğretim yılının Nisan ve Mayıs aylarında gerçekleştirilmiştir. Dağıtılan anketlerden geçersiz sayılan ya da boş olarak geri toplanan olmamıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlemesinde SPSS 15.0 paket program kullanılmıştır. Verilerin analizinde ankette yer alan her bir maddeye ilişkin frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde alt problemlere ilişkin bulgular sırasıyla sunulmuştur. Her bir alt problemin altında öncelikle o alt probleme yönelik olarak elde edilen bulgular tablo halinde verilmiştir. Bulgular oluşturulurken her soru için bir tablo oluşturulmamış; sorulara ilişkin bulgular ait oldukları alt probleme göre bölümlere ayrılarak (gruplandırılarak) bir tabloda toplanmıştır. Tablonun altındaki ilk paragrafta tablonun sözel açıklamaları yapılmış sonraki paragraflarda ise yorumlara yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki planlama ile ilgili yeterlikleri gerçekleştirmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?” alt problemine ait frekans ve yüzde dağılımları Tablo 6’ da sunulmuştur.

Tablo 6.

Araştırmaya Katılanların Planlama Bölümündeki İfadelere Ait Görüşlerinin Dağılımı

	<i>Planlama</i>		<i>Hiç</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Arasıra</i>	<i>Çok Sık</i>	<i>Her Zaman</i>	<i>Toplam</i>	<i>Ortalama</i>
4	Yıllık plan yaparken ilköğretim müzik programını incelerim.	F	11	53	111	80	45	300	3,32
		%	3,7	17,7	37,0	26,7	15,0	100	
5	Günlük plan yaparken ilköğretim müzik programını incelerim.	F	24	65	96	70	45	300	3,16
		%	8,0	21,7	32,0	23,3	15,0	100	
6	Ders araç-gereç ve materyalleri yıllık plana dahil ederim.	F	23	64	93	77	43	300	3,18
		%	7,7	21,3	31,0	25,7	14,3	100	
7	Konser ve dinleti gibi faaliyetleri yıllık plana dahil ederim.	F	89	95	69	26	21	300	2,32
		%	29,7	31,7	23,0	8,7	7,0	100	
8	Müzik dersinin işlendiği sınıfı, öğrencileri müzik dersine güdüleyici bir şekilde düzenlerim.	F	35	80	86	78	21	300	2,90
		%	11,7	26,7	28,7	26,0	7,0	100	
9	Müzik dersinin işlendiği sınıfı, öğrenmeyi kolaylaştıracak bir şekilde düzenlerim.	F	30	63	93	79	35	300	3,09
		%	10,0	21,0	31,0	26,3	11,7	100	
10	Ölçmenin nasıl yapılacağı konusunda öğrenci görüşü alırım.	F	49	105	93	45	8	300	2,53
		%	16,3	35,0	31,0	15,0	2,7	100	
11	Değerlendirmenin nasıl yapılacağı konusunda öğrenci görüşü alırım.	f	60	107	77	49	7	300	2,45
		%	20,0	35,7	25,7	16,3	2,3	100	
12	Müzik dersi ile ilgili materyal belirleyip geliştirebilirim.	f	66	95	93	40	6	300	2,42
		%	22,0	31,7	31,0	13,3	2,0	100	
13	Seçtiğim materyallerin müzik öğretim programında belirlenen hedeflere uygun olmasına önem veririm.	f	56	31	70	89	54	300	3,18
		%	18,7	10,3	23,3	29,7	18,0	100	
14	Seçtiğim materyallerin müzik öğretim programında belirlenen hedef davranışlara uygun olmasına önem veririm.	f	53	30	66	93	58	300	3,24
		%	17,7	10,0	22,0	31,0	19,3	100	

Ortalama değeri katılımcıların ifadelerine olan ortalama eğilimini göstermektedir.

Ortalama değer;

1,00 ≤ Ortalama < 1,80 ise eğilim “Hiç”

1,80 ≤ Ortalama < 2,60 ise eğilim “Nadiren”

2,60 ≤ Ortalama < 3,40 ise eğilim “Ara sıra”

3,40 ≤ Ortalama < 4,20 ise eğilim “Çok Sık”

4,20 ≤ Ortalama < 5,00 ise eğilim “Her Zaman” şeklindedir.

Tablo 6' ya göre en yüksek katılım eğilimi 3,32 ortalama ile "Yıllık plan yaparken ilköğretim müzik programını incelerim." ifadesine olmuştur. Araştırmaya katılanlara "Yıllık plan yaparken ilköğretim müzik programını incelerim." ifadesi yöneltildiğinde katılımcıların; %3,7'si "Hiç", %17,7'si "Nadiren", %37'si "Ara Sıra", %26,7'si "Çok Sık" ve %15'i "Her Zaman" yanıtını vermiştir. Bu ifade için katılımcıların ortalama eğilimi 3,32 ortalama ile Ara Sıra olmuştur.

En düşük katılım eğilimi 2,32 ortalama ile "Konser ve dinleti gibi faaliyetleri yıllık plana dahil ederim." ifadesine olmuştur. Araştırmaya katılanlara "Konser ve dinleti gibi faaliyetleri yıllık plana dâhil ederim." ifadesi yöneltildiğinde katılımcıların; %29,7'si "Hiç", %31,7'si "Nadiren", %23'ü "Ara Sıra", %8,7'si "Çok Sık" ve %7'si "Her Zaman" yanıtını vermiştir. Bu ifade için katılımcıların ortalama eğilimi 2,32 ortalama ile "Nadiren" olmuştur.

Müzik öğretim sürecinin üç aşamasından biri olan planlama aşamasında yapılması gereken en önemli aktivitelerden biri ilköğretim müzik programı doğrultusunda yıllık plan yapmaktır. Katılımcıların %3,7' si "Yıllık plan yaparken ilköğretim müzik programını incelerim." ifadesine "Hiç" yanıtını vermiştir. Yani örneklem grubunu oluşturan üç yüz öğretmenden on biri yıllık plan yaparken ilköğretim müzik programını hiç incelememektedir. Bunun sınıf öğretmenini müzik öğretim sürecini planlamada sorunlarla karşılaşacağı anlamına geldiği açıktır.

"Günlük plan yaparken ilköğretim müzik programını incelerim." ifadesi için ankete katılan sınıf öğretmenlerinin ortalama eğilimi 3,16 ortalama ile "Ara Sıra" olmuştur.

Sınıf öğretmenin ders süresi içinde hangi etkinlikleri, nasıl yapacağı hakkındaki planlamayı içeren günlük plan, verimli ve etkili bir ders yapılması açısından son derece önemlidir. "Günlük plan yaparken ilköğretim müzik programını incelerim." ifadesi için ankete katılan sınıf öğretmenlerinden yirmi dördünün ortalama eğiliminin "Hiç" olması da özellikle dikkat çekmektedir. Bu verilerden hareketle sınıf öğretmenimizin müzik dersi için sağlıklı bir günlük plan yaptıklarını söylemek güçtür.

"Ders araç-gereç ve materyalleri yıllık plana dahil ederim." ifadesi için ankete katılan sınıf öğretmenlerinin ortalama katılım eğilimi 3,18 ortalama ile "Ara Sıra" olmuştur.

Ders araç-gereç ve materyallerin eksikliği dersi olumsuz yönde etkileyeceği için planlama aşamasında dikkat edilmesi gereken önemli konulardan biri sınıf öğretmenin müzik dersinde kullanacağı araç-gereçleri ve materyalleri yıllık plana sistemli bir biçimde yerleştirmesi olmalıdır. Derste öğretmen tarafından verilecek

olan bilgilerin yalnızca düz anlatım yerine görselleştirilerek, çocuğun göreceği, dokunacağı şekilde materyalleştirilmesinin gereği eğitim bilimciler tarafından da ortaya konulmuştur. Bu sebeple bu ifadeye ilişkin 3,18 ortalama ile “Ara Sıra” eğiliminin yükseltilmesi gereken bir değeri ifade ettiği düşünülmektedir.

“Konser ve dinleti gibi faaliyetleri yıllık plana dahil ederim.” ifadesi ile ilgili olarak ankete katılan sınıf öğretmenlerinin ortalama katılım eğilimi 2,32 ortalama ile “Nadiren” olmuştur.

Okul ve çevre şartları göz önünde bulundurularak eğitim ve öğretim süresi içinde konser ve dinleti programlarının planlanması bu faaliyetler için gerekli çalışma zamanı ve koşullarını sağlamak açısından önemlidir. Ankete katılan sınıf öğretmenlerimizin bu maddeye verdikleri cevabın ortalamasının “Nadiren” olması bu maddede geçen yeterliği gerçekleştirme düzeyine ilişkin eksikliği ortaya koymaktadır.

Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin “Müzik dersinin işlendiği sınıfı, öğrencileri müzik dersine güdüleyici bir şekilde düzenlerim.” ifadesine ilişkin ortalama katılım eğilimi 2,90 ortalama ile “Ara Sıra” olmuştur.

Müzik dersinin yapılacağı sınıf, öğrenciyi şarkı söyleme, enstrüman çalma gibi müziksel aktiviteleri kendi isteği ve arzusu ile gerçekleştirecek şekilde enstrüman resimleri, besteci resimleri, çeşitli enstrümanlar gibi müzik dersini sevdirecek ve çocuğun ilgisini çekecek materyallerle düzenlenmiş olmalıdır. Ancak sınıf içindeki şartları iyileştirmek okulun ve okulun bulunduğu yerleşim yerinin imkanlarıyla doğru orantılı olduğu unutulmamalıdır. Bu anlamda, anketin uygulandığı okulların tamamının Diyarbakır il merkezinde olduğu düşünüldüğünde, sınıf öğretmenlerinin “Müzik dersinin işlendiği sınıfı, öğrencileri müzik dersine güdüleyici bir şekilde düzenlerim.” ifadesine ilişkin ortalama katılım eğilimi yeterli görülmemektedir.

Ankette planlama boyutunda yer alan diğer bir ifade de “Müzik dersinin işlendiği sınıfı, öğrenmeyi kolaylaştıracak bir şekilde düzenlerim.” ifadesidir. Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin bu ifadeye ilişkin ortalama katılım eğilimi 3,09 ortalama ile “Ara Sıra” olmuştur.

Öğrenmenin tam olarak sağlanması için gerekli çevresel şartların yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Sınıf içindeki oturma düzeninin uygun olmayışı, müzikli etkinliklerdeki hareket alanının darlığı, çocuğun enstrüman çalışması yaparken ya da şarkı söylerken uygun pozisyonu alamaması öğrenmeyi zorlaştıracak etmenlerdir. Sınıf öğretmenin bu faktörleri göz önünde bulundurarak müzik

dersinin işlendiği sınıfı, öğrenmeyi kolaylaştıracak şekilde düzenlemiş olması beklenir. Ancak ankete katılan sınıf öğretmenlerinin bu maddedeki yeterlik için ortalama olarak “Ara Sıra” seçeneğini tercih etmiş olmaları bu ifadede geçen yeterliği gerçekleştirme sıklığının öğrenmeyi kolaylaştıracak bir düzeyde olmadığını göstermektedir.

“Ölçmenin nasıl yapılacağı konusunda öğrenci görüşü alırım.” ifadesi için ankete katılan sınıf öğretmenlerinin ortalama katılım eğilimi 2,53 ortalama ile “Nadiren” olmuştur.

Bu ifadeye ilişkin istatistiksel veriler sınıf öğretmenlerinin ölçmeyi ne şekilde yapacağına karar verirken öğrenci görüşü almada 2,53 ortalamaya rağmen olumlu bir görüşe sahip olmadıklarını göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin “Değerlendirmenin nasıl yapılacağı konusunda öğrenci görüşü alırım.” ifadesine ilişkin ortalama katılım eğilimi 2,45 ortalama ile “Nadiren” olmuştur.

Ankete katılan sınıf öğretmenlerinden bu ifade ile ilgili olarak “Her Zaman” seçeneğini işaretleyen sınıf öğretmeni sayısının yedi olması dikkat çekicidir.

Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin “Müzik dersi ile ilgili materyal belirleyip geliştirebilirim.” ifadesine ait katılım eğilimi 2,42 ortalama ile “Nadiren” olmuştur.

Öğretilecek olan bilginin daha kolay verilebilmesi ve kalıcılığının sağlanabilmesi için en etkili yollardan biri materyal kullanımınıdır. Sınıf öğretmenin müzik dersinde öğreteceği bilgilerle ilgili materyal geliştirmesi hatta materyali öğrencilerle birlikte hazırlaması dersin işlenişini kolaylaştıracak ve yaparak-yaşayarak öğrenme mümkün olacaktır. Ankete katılan sınıf öğretmenlerinden altmış altısı müzik dersinde öğreteceği bilgiler için hiç materyal geliştirememekte, doksan beşi nadiren, doksan üçü ara sıra, kırkı çok sık, altısı her zaman materyal belirleyip geliştirebilmektedir. Bu veriler ışığında ankete katılan sınıf öğretmenlerinin müzik dersi ile ilgili materyal belirleyip geliştirme yeterliğinin gerçekleştirme düzeyinin önemli oranda eksik olduğu yorumunda bulunmak mümkündür.

“Seçtiğim materyallerin müzik öğretim programında belirlenen öğrenme alanlarına uygun olmasına önem veririm.” maddesi ile ilgili olarak ankete katılan sınıf öğretmenlerinin ortalama eğilimi 3,18 ortalama ile “Ara Sıra” olmuştur.

İlköğretim kurumları müzik dersi öğretim programında yer alan öğrenme alanlarına yönelik etkili öğretim yapabilmek için her öğrenme alanı ile ilgili o alana uygun materyal seçimi yapılmalıdır. Öğretimde öğrenme alanı-materyal uyumu söz konusu

olursa seçilen materyal amacına ulaşacaktır. Ancak ankete katılan sınıf öğretmenlerinden %18,7'si bu ifadeye "Hiç" yanıtını vermiştir. Yani ankete katılan üç yüz sınıf öğretmeninden elli altısı öğrenme alanı-materyal uyumuna hiç önem vermemektedir. Bu nedenle müzik dersinde yanlış öğrenmeler olabileceği ve bu sorunun sonraki öğrenmeleri de etkileyebileceği düşünülmektedir.

"Seçtiğim materyallerin müzik öğretim programında belirlenen kazanımlara uygun olmasına önem veririm." ifadesi için ankete katılan sınıf öğretmenlerinin ortalama eğilimi 3,24 ortalama ile "Ara Sıra" olmuştur.

Planlama boyutuna ait veriler ışığında sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki planlama ile ilgili yeterlikleri yeterince gerçekleştirmedikleri, dolayısıyla iyi bir planlamanın yapılmadığı görülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

"Sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki uygulama ile ilgili yeterlikleri gerçekleştirmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?" alt problemine ait frekans ve yüzde dağılımları Tablo 7' de sunulmuştur.

Tablo 7.

Araştırmaya Katılanların Uygulama Bölümündeki İfadelere Ait Görüşlerinin Dağılımı

<i>Uygulama</i>		<i>Hiç</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Arasıra</i>	<i>Çok Sık</i>	<i>Her Zaman</i>	<i>Toplam</i>	<i>Ortalama</i>
1	Müziksel yeteneği belirgin olan öğrencileri fark edebilirim.	f 4 % 1,3	25 8,3	76 25,3	112 37,3	83 27,7	300 100	3,82
2	Müziksel yeteneği çok kısıtlı olan öğrencileri fark edebilirim.	f 7 % 2,3	38 12,7	77 25,7	103 34,3	75 25,0	300 100	3,67
3	Öğrencilerin müzik dersindeki hazır bulunuşluk düzeyini belirleyebilirim.	f 16 % 5,3	48 16,0	99 33,0	101 33,7	36 12,0	300 100	3,31
15	Müzik dersinde ders kitabı dışında başka kaynaklardan da yararlanırım.	f 120 % 40,0	49 16,3	75 25,0	36 12,0	20 6,7	300 100	2,29
16	Çalgı öğretiminde çalgı metotlarından faydalanırım.	f 163 % 54,3	57 19,0	53 17,7	23 7,7	4 1,3	300 100	1,83
17	Öğrenciye, düzeyine uygun konser kayıtları izletirim.	f 164 % 54,7	60 20,0	52 17,3	20 6,7	4 1,3	300 100	1,80
18	Öğrenciye düzeyine uygun müzikleri içeren cd., kaset, vb. dinletirim.	f 45 % 15,0	84 28,0	82 27,3	66 22,0	23 7,7	300 100	2,79
19	Müzik dersinde gerekli kuramsal bilgileri öğretirim.	f 23 % 7,7	48 16,0	96 32,0	87 29,0	46 15,3	300 100	3,28
20	Müzik dersinde çalgı eğitimi veririm.	f 82 % 27,3	64 21,3	64 21,3	55 18,3	35 11,7	300 100	2,66
21	Müzik dersinde ses eğitimi veririm.	f 34 % 11,3	56 18,7	74 24,7	86 28,7	50 16,7	300 100	3,21
22	Müzik dersinde özel öğretim yöntemlerinden yararlanırım.	f 47 % 15,7	77 25,7	100 33,3	65 21,7	11 3,7	300 100	2,72
23	Müzik dersi sonunda zevk eğitimi yaparım.	f 22 % 7,3	64 21,3	100 33,3	65 21,7	49 16,3	300 100	3,18
24	Şarkı öğretiminde kulaktan şarkı öğretimi yoluyla öğretim yaparım.	f 5 % 1,7	10 3,3	36 12,0	97 32,3	152 50,7	300 100	4,27
25	Şarkı öğretiminde nota ile öğretim yaparım.	f 65 % 21,7	76 25,3	90 30,0	40 13,3	29 9,7	300 100	2,64
26	Müzik dersinde doğaçlama çalışmaları yaparım.	f 115 % 38,3	61 20,3	71 23,7	42 14,0	11 3,7	300 100	2,24
27	Müzik dersinde besteleme çalışmaları yaparım.	f 158 % 52,7	77 25,7	42 14,0	20 6,7	3 1,0	300 100	1,78
28	Öğrenciye belli düzeyde müzik kültürü aşılarım.	f 13 % 4,3	55 18,3	113 37,7	75 25,0	44 14,7	300 100	3,27
29	Öğrenciye müzik dersinde çeşitli müzik türlerinden örnekler veririm.	f 32 % 10,7	71 23,7	87 29,0	70 23,3	40 13,3	300 100	3,05
30	Müzik dersinde diğer Türk devlet,	f 60 % 20,0	93 31,0	73 24,3	47 15,7	27 9,0	300 100	2,63

	toplum ve topluluklarının müziklerinden uygun olanları örneklerim.	%	20,0	31,0	24,3	15,7	9,0	100	
31	Müzik dersinde diğer Türk devlet, toplum ve topluluklarının müziklerinden uygun olanları öğretim.	f	70	95	75	35	25	300	2,50
		%	23,3	31,7	25,0	11,7	8,3	100	
32	Müzikaliteye önem veririm.	f	11	37	101	105	46	300	3,46
		%	3,7	12,3	33,7	35,0	15,3	100	
33	Müzik öğretiminde bireysel farklılıkları göz önünde bulundururum.	f	6	26	61	118	89	300	3,86
		%	2,0	8,7	20,3	39,3	29,7	100	
34	Müzik dersinde çeşitli çalgılar kullanırım.	f	146	75	49	14	16	300	1,93
		%	48,7	25,0	16,3	4,7	5,3	100	
35	Müzikli oyun öğretimi yaparım.	f	35	70	100	65	30	300	2,95
		%	11,7	23,3	33,3	21,7	10,0	100	
36	Şarkı öğretiminde uygun hızda okumaya önem veririm.	f	5	20	71	131	73	300	3,82
		%	1,7	6,7	23,7	43,7	24,3	100	
37	Şarkı öğretiminde uygun gürültüde okumaya önem veririm.	f	5	21	69	133	72	300	3,82
		%	1,7	7,0	23,0	44,3	24,0	100	
38	Öğrencilerin dağarcığındaki şiirler okutulurken uygun hızda okunmasına önem veririm.	f	3	8	52	125	112	300	4,12
		%	1,0	2,7	17,3	41,7	37,3	100	
39	Öğrencilerin dağarcığındaki şiirler okutulurken uygun gürültüde okunmasına önem veririm.	f	2	9	54	124	111	300	4,11
		%	0,7	3,0	18,0	41,3	37,0	100	
40	Öğrencilerin dağarcığındaki şiirler okutulurken uygun anlatımda okunmasına önem veririm.	f	1	10	45	124	120	300	4,17
		%	0,3	3,3	15,0	41,3	40,0	100	
41	Müzik dersinde kulak eğitimi yaparım.	f	72	61	74	72	21	300	2,70
		%	24,0	20,3	24,7	24,0	7,0	100	
42	Müziksel faaliyetlerde başarı gösteren öğrencileri ödüllendiririm.	f	3	26	101	102	68	300	3,69
		%	1,0	8,7	33,7	34,0	22,7	100	
43	Ders dışında müziksel etkinlikler yaparım.	f	67	105	75	38	15	300	2,43
		%	22,3	35,0	25,0	12,7	5,0	100	
44	Belirli gün ve haftalarda müziksel etkinlikler yaparım.	f	56	87	65	63	29	300	2,74
		%	18,7	29,0	21,7	21,0	9,7	100	
45	Okul içi etkinliklerde dinleti programları hazırlarım.	f	105	94	57	37	7	300	2,16
		%	35,0	31,3	19,0	12,3	2,3	100	
46	Okul dışı etkinliklerde dinleti programları hazırlarım.	f	184	66	40	7	3	300	1,60
		%	61,3	22,0	13,3	2,3	1,0	100	
47	Öğrencilerimi konser, dinleti gibi müziksel etkinliklere götürürüm.	f	188	73	30	8	1	300	1,54
		%	62,7	24,3	10,0	2,7	0,3	100	
48	Öğrencilerime çevredeki müzik kurum ve kuruluşları hakkında bilgi veririm.	f	71	90	75	48	16	300	2,49
		%	23,7	30,0	25,0	16,0	5,3	100	
49	Çevredeki müzik kurum ve kuruluşlarına gezi düzenlerim.	f	203	62	27	6	2	300	1,47
		%	67,7	20,7	9,0	2,0	0,7	100	

Tablo 7' ye göre; en yüksek katılım eğilimi 4,27 ortalama ile “Şarkı öğretiminde kulaktan şarkı öğretimi yoluyla öğretim yaparım.” ifadesine olmuştur. Araştırmaya katılanlara “Şarkı öğretiminde kulaktan şarkı öğretimi yoluyla öğretim yaparım.”

ifadesi yöneltildiğinde katılımcıların; %1,7'si "Hiç", %3,3'ü "Nadiren", %12'si "Ara sıra", %32,3'ü "Çok Sık" ve %50,7'si "Her Zaman" yanıtını vermiştir. Katılımcıların bu ifade için ortalama katılım eğilimi 4,27 ortalama ile "Her Zaman" olmuştur.

En düşük katılım eğilimi 1,47 ortalama ile "Çevremdeki müzik kurum ve kuruluşlarına gezi düzenlerim." ifadesine olmuştur. Araştırmaya katılanlara "Çevremdeki müzik kurum ve kuruluşlarına gezi düzenlerim" ifadesi yöneltildiğinde katılımcıların; %67,7'si "Hiç", %20,7'si "Nadiren", %9'u "Ara Sıra", %2'si "Çok Sık" ve %0,7'si "Her Zaman" yanıtını vermiştir. Katılımcıların bu ifade için ortalama katılım eğilimi 1,47 ortalama ile "Hiç" olmuştur.

Uygulama boyutu ile ilgili istatistiksel verilere bakıldığında elde edilen bulgular ve dikkati çekenlerin yorumları aşağıdadır.

Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin "Müziksel yeteneği belirgin olan öğrencileri fark edebilirim." ifadesine ilişkin olarak ortalama eğilimi 3,82 ortalama ile "Çok Sık" olmuştur.

Sınıf öğretmenin müziksel yeteneği olan öğrencileri tespit etmesi, bu yeteneğin değerlendirilebilmesi için ön koşul niteliğindedir. Ancak müziksel yeteneğin ortaya çıkarılması için bu yeteneği tespit edecek olan sınıf öğretmenin müziksel donanımının olması ya da müzik öğretmeninden yardım alması söz konusudur. Çocuğun yeteneği ne kadar erken ortaya çıkartılırsa, o derece geliştirilebilir ve yönlendirilebilir olacaktır. İlköğretim çağında müziksel yeteneğinin farkında olan çocuk, okul içi ve okul dışı müziksel etkinliklerde yer alacak, orta öğretim çağına geldiğinde eğitimini güzel sanatlar ve spor lisesinde sürdürme şansını yakalayacaktır. Bu nedenle sınıf öğretmenlerimizin müziksel yeteneği olan öğrencileri fark edebilmesi önem taşımaktadır. "Müziksel yeteneği olan öğrencileri fark edebilirim." maddesi için ankete katılan sınıf öğretmenlerinden yüz on ikisi "Ara Sıra", seksen üçü "Her Zaman" seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu madde ile ilgili seçeneklere ait frekans değerleri göz önünde bulundurulduğunda genel olarak sınıf öğretmenlerinin bu yeterliği gerçekleştirme düzeylerinin yüksek olduğu ancak düşük bir oranda da olsa bu yeterliği taşımayan sınıf öğretmenlerinin de olduğu görülmektedir.

"Müziksel yeteneği çok kısıtlı olan öğrencileri fark edebilirim." ifadesiyle ilgili ortalama eğilim 3,67 ortalama ile "Çok Sık" olmuştur.

İlköğretim kurumları müzik dersi öğretim programında yer alan öğrenme alanlarına yönelik öğretim yapılırken, müziksel yeteneği kısıtlı olan öğrencileri tespit ederek, bu

öğrencilerin kazanımlara ulaşmaları için yönelik ek etkinlikler yapılmalıdır. Sınıf öğretmenin sınıfındaki bütün öğrencilerin müzik dersi için belirlenmiş olan kazanımları elde etmeleri için yetenekli öğrenciler yanında yeteneği kısıtlı olan öğrencileri de tespit edip bu öğrencilerle özel olarak ilgilenmesi çok önemlidir. Ankette yer alan “Müziksel yeteneği çok kısıtlı olan öğrencileri fark edebilirim.” ifadesi için ankete katılan sınıf öğretmenlerinden yüz üçü “Çok Sık”, yetmiş beşi “Her Zaman” yetmiş yedisi ise “Ara Sıra” seçeneğini; yedisi “Hiç”, otuz sekizi ise “Nadiren” seçeneğini işaretlemişlerdir. Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin ifadede geçen yeterliği büyük oranda gerçekleştirdikleri, buna karşın ankete katılan sınıf öğretmenlerinden %2,3’ ünün bu yeterliği “Hiç” gerçekleştirmediği görülmektedir.

“Öğrencilerin müzik dersindeki hazır bulunuşluk düzeyini belirleyebilirim.” maddesine ilişkin olarak ankete katılan sınıf öğretmenlerinin %5,3’ü “Hiç”, %16,0 ‘ı “Nadiren”, %33,0’ ı “Ara Sıra”, %33,7’ si “Çok Sık” ve %12,0’ ı “Her Zaman” seçeneğini işaretlemişlerdir.

Etkili bir öğretim için, ders esnasında öğretim süresince önceki öğrenmelerle ne şekilde bağlantı kurulacağı, önceden öğrenilen bilgilerin hangilerinin kullanılacağı ve dersin başında sınıf öğretmenin dikkat çekme tekniği olarak kullanacağı etkinliği türü, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyinin tespiti ile mümkündür. Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin bu maddeye ilişkin eğilimleri “Ara Sıra” olmuştur.

“Müzik dersinde ders kitabı dışında başka kaynaklardan da yararlanırım.” ifadesine katılım eğilimi 2,29 ortalama ile “Nadiren” olmuştur.

Müzik dersinde verimi arttırmak, konulara göre uygun yöntem ve teknikleri sağlıklı biçimde seçebilmek için ders kitabı dışında, müzik eğitimini içeren kaynaklardan, sınıfça icra edilebilecek düzeyde eserler içeren koro albümlerinden; şarkı öğretiminde çocuğun şarkı dağarcığını zenginleştirmeye yardımcı olabilecek uygun repertuarlardan faydalanılmalıdır. Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin %40’ ının bu ifade için “Hiç” yanıtını vermiş olmaları, bu konuda gerekli olan donanımın önemli ölçüde eksikliğine işaret etmektedir. Ayrıca bu ifadeye ilişkin olarak ankete katılan sınıf öğretmenlerinin %16,3’ ünün “Nadiren”, %25,0’ inin “Ara Sıra”, %12,0’ sinin “Çok Sık” ve yalnızca %6,7’ sinin “Her Zaman” yanıtını vermiş olmaları bu görüşü desteklemektedir.

“Çalgı öğretiminde çalgı metotlarından faydalanırım.” ifadesine katılım eğilimi 1,83 ortalama ile “Nadiren” olmuştur.

Ankete katılan sınıf öğretmenlerinden, çocuğun çalgı hakimiyetini arttırmak ve çalgı müziği ile ilgili dağarcık gelişimini sağlamak için ders kitabı dışında çalgı metotlarından hiç yararlanmayan sınıf öğretmeni sayısı yüz altmış üç; buna karşılık çalgı metotlarından her zaman faydalanan sınıf öğretmeni sayısının sadece dört olması ilgili ifadeye ilişkin yeterlikleri gerçekleştirme düzeyiyle ilgili olumsuz kanaat uyandırmaktadır.

“Müzik dersinde gerekli kuramsal bilgileri öğretirim.” İfadesine ilişkin eğilim 3,28 ortalama ile “Ara Sıra” olmuştur.

Müzik dersi, ifade ve beceri dersi olmasının yanı sıra kuramsal temeli olan teorik bir derstir. Çalma söyleme davranışlarının yanı sıra nota, müziksel terim ve işaretler, müziğin tanımı, müziğin hayatımızdaki yeri ve önemi gibi teori ve sözel ifadelere dayanan bilgilerin de müzik dersi içinde ayrı bir önemi bulunmaktadır. Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin bu ifadeye ait görüşlerine bakıldığında istenen düzeyde olmamakla birlikte genel olarak ilgili yeterliği taşıdığı görülmektedir.

“Müzik dersinde özel öğretim yöntemlerinden yararlanırım.” ifadesiyle ilgili olarak sınıf öğretmenlerinin katılım eğilimi 2,72 ortalama ile “Ara Sıra” dır.

Bu noktada özellikle nota öğretiminde, renklerle nota öğretimi, Dalcroze yöntemi, grafiklemeli nota öğretimi, basamaklamalı nota öğretiminin; ritm duygusunun geliştirilmesi ve ritmik hareketlerin kazanılması açısından Orff yönteminin, ilköğretim çağındaki çocuklar için çok faydalı yöntemler olduğunu belirtmek gereklidir. Elde edilen veriler ışığında sınıf öğretmenlerimizin bu yöntemlerden yararlanma sıklığına bakıldığında özel öğretim yöntemlerinin kullanımında eksikliğin olduğu görülmektedir.

“Müzik dersinde besteleme çalışmaları yaparım.” ifadesi için ankete katılan sınıf öğretmenlerinin eğilimi 1,78 ortalama ile “Hiç” olmuştur.

Öğrencilerin öğrendiği müzik bilgileriyle müzik eseri yaratma çalışmaları, kendilerine ait bir üretimin sağlayacağı özgüven, yaratıcılığın geliştirilmesi, öğrenilenlerin somutlaştırılması ve pekiştirilmesi açısından son derece önemli ve gerekli bir çalışmadır. Bu ifadeyle ilgili istatistiksel verilere bakıldığında sınıf öğretmenlerimizin ilgili yeterliği gerçekleştirme düzeylerinin yeterli olduğunu söylemek güçtür.

Anketin uygulama bölümüyle ilgili olarak, elde edilen istatistiksel verilerden ankete katılan sınıf öğretmenlerinin, müziksel etkinlikler düzenleme, öğrencileri konser ve dinleti programlarının yanı sıra çevredeki, müzik kurum ve kuruluşlarına götürme gibi ders dışı etkinliklere de yeterli zaman ayırmadıkları da görülmektedir. Uygulama

bölümüne ait veriler ışığında müzik dersindeki uygulama ile ilgili yeterliklerin yeterince gerçekleşmediği görülmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki değerlendirme ile ilgili yeterlikleri gerçekleştirmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?” alt problemine ait frekans ve yüzde dağılımları Tablo-8’ de sunulmuştur.

Tablo 8.

Araştırmaya Katılanların Değerlendirme Bölümündeki İfadelere Ait Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değerlendirme</i>			<i>Hiç</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Arasıra</i>	<i>Çok Sık</i>	<i>Her Zaman</i>	<i>Toplam</i>	<i>Ortalama</i>
50	Not verirken öğrencinin müziksel yeteneğini göz önünde bulundururum.	F	13	20	42	101	124	300	4,01
		%	4,3	6,7	14,0	33,7	41,3	100	
51	Not verirken öğrencinin müzik dersindeki çalışmalarını göz önünde bulundururum.	F	7	7	26	99	161	300	4,33
		%	2,3	2,3	8,7	33,0	53,7	100	
52	Not verirken öğrencinin müzik dersine katılımını göz önünde bulundururum.	F	6	5	27	99	163	300	4,36
		%	2,0	1,7	9,0	33,0	54,3	100	
53	Not verirken öğrencinin müzik dersindeki gelişimini göz önünde bulundururum.	F	4	14	33	92	157	300	4,28
		%	1,3	4,7	11,0	30,7	52,3	100	
54	Ölçmeyi kurumsal bilgileri sorarak yaparım.	F	37	41	87	68	67	300	3,29
		%	12,3	13,7	29,0	22,7	22,3	100	
55	Ölçmeyi performansa yönelik yaparım.	F	1	6	42	96	155	300	4,33
		%	0,3	2,0	14,0	32,0	51,7	100	

Tablo 8’ e göre en yüksek katılım eğilimi 4,36 ortalama ile “Not verirken öğrencinin müzik dersine katılımını göz önünde bulundururum.” ifadesine olmuştur. Araştırmaya katılanlara “Not verirken öğrencinin müzik dersine katılımını göz önünde bulundururum.” ifadesi yöneltildiğinde katılımcıların; %2’si “Hiç”, %1,7’si “Nadiren”, %9’u “Ara Sıra”, %33’ü “Çok Sık” ve %54,3’ü “Her Zaman” yanıtını vermiştir. Bu ifade için katılımcıların ortalama eğilimi 4,36 ortalama ile “Her Zaman” olmuştur.

En düşük katılım eğilimi 3,29 ortalama ile “Ölçmeyi kurumsal bilgileri sorarak yaparım.” ifadesine olmuştur. Araştırmaya katılanlara “Ölçmeyi kurumsal bilgileri sorarak yaparım.” ifadesi yöneltildiğinde katılımcıların; %12,3’ü “Hiç”, %13,7’si

“Nadiren”, %29’u “Ara Sıra”, %22,7’si “Çok Sık” ve %22,3’ü “Her Zaman” yanıtını vermiştir. Bu ifade için katılımcıların ortalama eğilimi 3,29 ortalama ile “Ara Sıra” olmuştur.

BÖLÜM V

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlar ve sonrasında öneriler sunulmuştur.

Sonuçlar

Araştırmada; sınıf öğretmenlerinin, müzik dersindeki planlama ve uygulama bölümlerindeki yeterliklerin gereklerini tam olarak yerine getiremedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin özellikle öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlayacak materyal geliştirme ve kullanımı, müziksel etkinlikleri planlama, düzenleme; öğrencileri konser ve dinleti etkinliklerine götürme veya kayıtlarını izletme gibi yeterliklerin gereklerini yerine getiremedikleri saptanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin çalgı eğitimini yeterince gerçekleştirmedikleri de bu araştırmanın sonuçlarından biri olarak tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki değerlendirme bölümündeki yeterlikleri yeterince gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

1. Lisans programında yer alan Müzik ve Müzik öğretimi derslerinin dönem sayısı, ders saati ile birlikte arttırılmalıdır. Sınıf öğretmenin müziğin önemini tam olarak kavraması, müzik tarihi bilinci ile mümkün olacaktır. Bu nedenle sınıf öğretmenlerine verilen müzik derslerinde Türk ve batı müziği tarihine de yer verilmelidir. Yapılacak bu değişikliklerle birlikte, araştırmanın sonucunda ortaya çıkan planlama ve uygulama eksiklikleri, sınıf öğretmeni adaylarında minimum düzeye inecektir.
2. Halen görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin müzik dersinin önemini kavramış, müziği öğrenme aracı olarak kullanabilen, müzik sevgisini öğrencilerine aşılayabilen ve müzik dersini en etkili biçimde işleyebilecek yeterliğe sahip öğretmenler olarak görebilmek için hizmet içi eğitime ihtiyaç vardır. Belirtilen içeriğe sahip hizmet içi eğitim kurslarının Milli Eğitim Bakanlığı Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından planlanıp uygulanması gerekmektedir.
3. Sınıf öğretmenlerinin, müzik dersinin işlendiği sınıfı öğrenciyi müzik dersine güdüleyecek ve öğrenmeyi kolaylaştıracak şekilde düzenleme yeterliklerinin istenen düzeyde olmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle her okul bünyesinde en az bir

müzik dersliği olmalıdır. Sınıfın donanım olarak müzik dersini verimli şekilde işlenebilecek yeterliğe sahip olması gerekmektedir. Bu imkanı ve donanımı sağlayacak merci ilköğretim okulu müdürlükleridir. Sınıf öğretmenleri, müzik öğretmenleri ve okul idaresi müzik dersliği oluşturmak için işbirliği yapmalıdır.

4. Sınıf öğretmenleri, müzik dersinin bütün aşamalarıyla ilgili olarak görev yapmakta oldukları okullarda; yoksa çevredeki okullarda görev yapmakta olan müzik öğretmenleriyle işbirliği içinde olmalıdır.

5. Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları yeniden bölüm haline dönüştürülmelidir. Okul öncesi, ilköğretim ve mesleki eğitim alanında öğretmen yetiştiren ana bilim dallarının kurulması bu alanlarda daha yeterli öğretmenlerin yetiştirilmesini sağlayacaktır.

6. Mevcut sistem değiştirilerek ilköğretimin diğer kademelerinde olduğu gibi bu kademedede de müzik derslerinin müzik öğretmenleri tarafından verilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akkaş, S. (1987). *Okul Öncesi Eğitiminde Müzik*, Ankara.
- Aydınlı, D. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Derslerindeki Şarkı Öğretme Durumu*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü; Ankara.
- Barışeri, N. (1995). *İlköğretim Öğretmen Adaylarının İlkokul Müzik Eğitimine Karşı Olan Tutumlarının Ve Müzik Öğretiminde Kendilerine Olan Güvenlerinin Gelişmesinde Okul Uygulamalarının Önemi*. University of Durham.
- Çakırer, A. S. (1999). *İlköğretim Okulları I. Kademe Hayat Bilgisi Dersinin Müzik Destekli ve Geleneksel Yaklaşımla İşlenmesinin Öğrenci Başarısı Açısından Karşılaştırılması*. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Dawson, D. (1996). *Müzik Öğretimi*. Ankara: Milli Eğitimi Gelistirme Projesi (Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi) Deneme Basımı.
- Dawson, D. ve Acay, S. (1997). *Müzik Öğretimi*.YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara
- Ercan, M. (2006). *Eğitim Fakülteleri İlköğretim Bölümleri Sınıf Öğretmenliği Programı Son Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim 1. Devre Müzik Derslerine Yönelik Mesleki Alan Yeterliklerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gardner, Fox, Jeffery, Knowles. (1996). *Improves Reading and Math Performance*. Nature May:23.
- Gembris, H. (1995). *“Entwicklungspsychologie musikalischer Faehigkeiten.”* Helms, S./Schneider R. / Weber R. (Ed.): Kompendium der Musikpaedagogik, Kassel: Gustav Bosse, 281-332.
- Göğüş, G. (1996) *“İlköğretim I.Kademe (İlkokullarda) Müzik Eğitimi”* (Yayımlanmamış bildiri metni) II. Ulusal Eğitim Sempozyumu, Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi.
- Göğüş, G. (2008). *İlköğretim I. Kademe Müzik Eğitiminde Öğretmenin Etkinliği*. Uludağ Üniversitesi. *Eğitim Fakültesi Dergisi XXI (2)*, 369-382.

- Gülcan, R. (1988). “*Çağdaş Bir Model İçinde Müzik Eğitimsi Yetiştirme Önerisi*” I. Müzik Kongresi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Kahraman, K. (2001). *İlköğretim Okulları I. Devre Müzik Derslerinin Değerlendirilmesi*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Bursa.
- Kalaycı, Ş. (2009). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, İstanbul: Asil Yayınları.
- Kalyoncu, N., Öztürk, Ö. (2009) 8. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Bildiriler*, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, 23-25 Eylül 2009.
- Kılıç, I. (2009). *İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar*, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Nisan 2009/ Cilt. 10, Sayı. 1, ss. 123-137
- Kilimci, S. (2006). Almanya, Fransa, İngiltere Ve Türkiye’ de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Doktora tezi, Adana.
- Kocabaş, A. (2000). *Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Derslerindeki Yetersizliklerine İlişkin Görüşleri*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:7.
- Kocabaş, A. ve Selçioğlu, E. (2006). *İlköğretim Okulları 4. Ve 5. Sınıflarında Müzik Dersinin Gerçekleşme Düzeyi ve Öğrencilerin Beklentilerine İlişkin Görüşleri*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 19,Denizli.
- Komisyon, (2008). *Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri*, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Küçüköncü, Y. (2000). *Sınıf Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı:7
- Lunenberg, M. (2002). *Designing a Curriculum for Teacher Educators*. European Journal of Teacher Education, Vol25 no. 2(3) 264-277.
- Rauscher, F. ve Shaw,G. (1997). *Enhances Higher Brain Function*. Neurological Research, Feb. 28.
- Resmi Gazete, (2.5.2006). *Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*. 26156 no.lu *değişiklik*, Ankara: Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Müdürlüğü.

- Saydam, R. (2003). *İlköğretim Okulu I. ve II. Devre Müzik Eğitiminde Eğitimci Sorunu*, Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, 30-31 Ekim 2003, İnönü Üniversitesi, Bildiriler,s.75-81, Malatya.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim. Kuramdan Uygulamaya*. GaziKitabevi. 12.Baskı, Ankara.
- Sun, M. ve Seyrek, H. (2000). *Okul Öncesi Eğitiminde Müzik*. İzmir: Mey Yayınları.
- Sünbül, A. M. (2001). *'Bir Meslek Olarak Öğretmenlik'. Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: PEGEM Yayıncılık.
- Schallcross,T. and Spink, E. (2002). *How Primary Trainee teachers perceive the Development of Their own Scientific Knowledge: Links Between Confidence and Competence?*. International Journal of Science education Vol 24 no. 12 1293-1312.
- Shulman, L. S. (1987). *Knowledge and teaching: foundations of the new reform*. Harvard Educational Review, 57(1), 1-22.
- Şahin, K. (2002). *İlköğretim Birinci Kademedeki Müzik Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Uşak İli Örneği)*. Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyon.
- Şaktanlı, C. (2002). *Eğitim Fakülteleri İlköğretim Bölümleri Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Lisans Programında Verilen Müzik Eğitimi Derslerine İlişkin Görüşleri*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Şaktanlı, C. (2004). *Son Sınıf Öğrencilerinin Lisans Programlarında Verilen Müzik Eğitimi Derslerine İlişkin Görüşleri*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi, 271-283.
- Şeker H., Deniz, S. ve Görgeç İ. (2004) *Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği*, Milli Eğitim Dergisi Sayı:164
- Tekışık, H. H. (1998). *8 Yıllık Zorunlu İlköğretimde Öğretmen Sorunu ve Çözüm Önerileri*. Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı:241, Mart.
- Thomas, A. K. and Kay, P. M. (1974). *Determining priorities among competencies: judgments of classroom teachers and supervisors*. In W. R. Houston (ed.),

- Exploring Competency Based Education* (Berkeley, CA: McCutchan), 155-171.
- Uçan, A (1993). *Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış*. Müzik Eğitimi. Ankara : Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- Uçan, A. (1994). *Müzik Eğitimi: Temel Kavramlar- İlkeler – Yaklaşımlar*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi: Temel Kavramlar- İlkeler – Yaklaşımlar*, İkinci Basım, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2005). *İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi*, Üçüncü Basım, Ankara: SAY Yayınları.
- Uçan, A., Yıldız, G., Bayraktar, E. (1999). İlköğretimde Müzik Öğretimi. *İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı Modül 9*, Burdur.
- Ünal, S. (1989). *Orta Öğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları*. Müzik Öğretimi Nasıl Geliştirilebilir? Konulu Panel'den, Ankara: Turk Eğitim Derneği Yayınları.
- Vali, L. and Rannert-Ariev, P. (2002). *New standards and assessments? Curriculum transformation in teacher education*. Curriculum Studies, 2002, vol. 34, no. 2, 201-225.
- Yıldız, G. (2002). *İlköğretimde Müzik Öğretimi. Birinci Kademe*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Yönetken, H. B. (1993). *Türkiye'de Müzik Eğitiminin Önemi-Müzik Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Yünlü, F. (2002). *İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine İlişkin Eğitim Gereksinimleri*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

EKLER

EK-1: Anket

Madde No:	<u>Kişisel Bilgiler</u> Cinsiyet: Yaş: Eğitim durumu: Meslekte geçen süre (yıl olarak): Görev yaptığınız okulda kaçınıcı yılınız? :	Hiç	Nadiren	Ara Sıra	Çok Sık	Her Zaman
	<i>Bu anket sınıf öğretmenlerimizin müzik dersindeki yeterlikleri gerçekleştirmelerine ilişkin görüşlerini belirleyebilmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu ankette 55 (elli beş) adet ifade bulunmaktadır. Aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra, ifadelerin karşısındaki seçeneklerden size uygun olanı işaretleyiniz.</i>					
1.	Müziksel yeteneği belirgin olan öğrencileri fark edebilirim.					
2.	Müziksel yeteneği çok kısıtlı olan öğrencileri fark edebilirim.					
3.	Öğrencilerin müzik dersindeki hazırbulunuşluk düzeyini belirleyebilirim.					
4.	Yıllık plan yaparken ilköğretim müzik programını incelerim.					
5.	Günlük plan yaparken ilköğretim müzik programını incelerim.					
6.	Ders araç-gereç ve materyalleri yıllık plana dahil ederim.					
7.	Konser ve dinleti gibi faaliyetleri yıllık plana dahil ederim.					
8.	Müzik dersinin işlendiği sınıfı, öğrencileri müzik dersine güdüleyici bir şekilde düzenlerim.					
9.	Müzik dersinin işlendiği sınıfı, öğrenmeyi kolaylaştıracak bir şekilde düzenlerim.					
10.	Ölçmenin nasıl yapılacağı konusunda öğrenci görüşü alırım.					
11.	Değerlendirmenin nasıl yapılacağı konusunda öğrenci görüşü alırım.					
12.	Müzik dersi ile ilgili materyal belirleyip geliştirebilirim.					
13.	Seçtiğim materyallerin müzik öğretim programında yer alan öğrenme alanlarına uygun olmasına önem veririm.					

14.	Seçtiğim materyallerin müzik öğretim programında yer alan kazanımlara uygun olmasına önem veririm.					
15.	Müzik dersinde ders kitabı dışında başka kaynaklardan da yararlanırım.					
16.	Çalgı öğretiminde çalgı metotlarından faydalanırım.					
17.	Öğrenciye, düzeyine uygun konser kayıtları izletirim.					
18.	Öğrenciye düzeyine uygun müzikleri içeren cd., kaset, vb. dinletirim.					
19.	Müzik dersinde gerekli kuramsal bilgileri öğretirim.					
20.	Müzik dersinde çalgı eğitimi veririm.					
21.	Müzik dersinde ses eğitimi veririm.					
22.	Müzik dersinde özel öğretim yöntemlerinden yararlanırım.					
23.	Müzik dersi sonunda zevk eğitimi yaparım.					
24.	Şarkı öğretiminde kulaktan şarkı öğretimi yoluyla öğretim yaparım.					
25.	Şarkı öğretiminde nota ile öğretim yaparım.					
26.	Müzik dersinde doğaçlama çalışmaları yaparım.					
27.	Müzik dersinde besteleme çalışmaları yaparım.					
28.	Öğrenciye belli düzeyde müzik kültürü aşılarım.					
29.	Öğrenciye müzik dersinde çeşitli müzik türlerinden örnekler veririm.					
30.	Müzik dersinde diğer Türk devlet, toplum ve topluluklarının müziklerinden uygun olanları örneklerim.					
31.	Müzik dersinde diğer Türk devlet, toplum ve topluluklarının müziklerinden uygun olanları öğretirim.					
32.	Müzikaliteye önem veririm.					

33.	Müzik öğretiminde bireysel farklılıkları göz önünde bulundururum.					
34.	Müzik dersinde çeşitli çalgılar kullanırım.					
35.	Müzikli oyun öğretimi yaparım.					
36.	Şarkı öğretiminde uygun hızda okumaya önem veririm.					
37.	Şarkı öğretiminde uygun gürlükte okumaya önem veririm.					
38.	Öğrencilerin dağarcığındaki şiirler okutulurken uygun hızda okunmasına önem veririm.					
39.	Öğrencilerin dağarcığındaki şiirler okutulurken uygun gürlükte okunmasına önem veririm.					
40.	Öğrencilerin dağarcığındaki şiirler okutulurken uygun anlatımda okunmasına önem veririm.					
41.	Müzik dersinde kulak eğitimi yaparım.					
42.	Müziksel faaliyetlerde başarı gösteren öğrencileri ödüllendiririm.					
43.	Ders dışında müziksel etkinlikler yaparım.					
44.	Belirli gün ve haftalarda müziksel etkinlikler yaparım.					
45.	Okul içi etkinliklerde dinleti programları hazırlarım.					
46.	Okul dışı etkinliklerde dinleti programları hazırlarım.					
47.	Öğrencilerimi konser, dinleti gibi müziksel etkinliklere götürürüm.					
48.	Öğrencilerime çevredeki müzik kurum ve kuruluşları hakkında bilgi veririm.					
49.	Çevredeki müzik kurum ve kuruluşlarına gezi düzenlerim.					
50.	Not verirken öğrencinin müziksel yeteneğini göz önünde bulundururum.					
51.	Not verirken öğrencinin müzik dersindeki çalışmalarını göz önünde bulundururum.					

52.	Not verirken öğrencinin müzik dersine katılımını göz önünde bulundururum.					
53.	Not verirken öğrencinin müzik dersindeki gelişimini göz önünde bulundururum.					
54.	Ölçmeyi kuramsal bilgileri sorarak yaparım.					
55.	Ölçmeyi performansa yönelik yaparım.					

Ek-2: Araştırma İzni

T.C
DİYARBAKIR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

17 Nisan 2009

Sayı : B.08.4.21.MEM.4.21.00.08.050/ 11259
Konu: Soner OKAN

VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Yenişehir İlçesi Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretmeni Soner OKAN'ın yüksek lisans tez konusu olan "Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersindeki Yeterlikleri"ni ölçmek amacıyla bir anket çalışması hazırlamıştır. Anket için araştırma önerisi, anket örneği ve Yenişehir Kaymakamlığı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 23/03/2009 tarih ve 3023 sayılı yazısı ekte sunulmuştur.

Adı geçen şahsın İlimiz genelinde İlköğretim Okullarında görev yapan Sınıf Öğretmenlerine yönelik anket çalışması yapması Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinize arz ederim.

Zülfî TOMAN
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
16/04/2009
Miktat ALAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Soner OKAN
Doğum Yeri ve Tarihi : Elazığ- 16.04.1980

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : 1998-2002 Süleyman Demirel Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi : 2003-2010 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar :
Projeler :
Çalıştığı Kurumlar : Elmalı Atatürk İlköğretim Okulu, Antalya
Elmalı Lisesi, Antalya
Kemer İlköğretim Okulu, Burdur
Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, Diyarbakır

İletişim

E-Posta Adresi : sonerokan@hotmail.com

Tarih : 22.12.2009